

pen

... vö s
ceckof
cvetén!

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
28. februarja,
2002,
83. številka

**Pustite pomladi, da prodre v vas! Mi pa bomo
spet prodirali (če izidemo) v četrtek, 28. marca.**

ŠOLSTVO Ravnateljica KLOVNESA

Od novega leta marsikje pometajo z novimi metlami - tako je tudi na osnovni šoli STROČJA VAS. Od prvega januarja je namreč tam direktorica MARICA FLJAVŽ, ki je na tem položaju zamenjala moškega. Pentutarji ne poročajo, ali je bil njen predhodnik klovn, vsekakor pa se je Marica za pusta napravila v klovneso. Pravi, da zato, ker noče biti kisla cmera. Konec koncev se bodo po njej zgledovali učenci: smejte se torej in bodite veseli, šolarji!

NOB

CANKOVA ni znana samo po uspelem kmečkem puntu (prvem po 500 letih), pač pa je to tudi komuna tradicionalno dobrih muzikantov. To posebej velja za družino PRASL. Ko je že kazalo, da bodo instrumente obesili na klin, jih je najmlajši DEJAN, ki je končal študij glasbe in igra na bisernico, spet zbral. Ustanovili so skupino z nazivom ODPISANI (menda v spomin na uspešno beograjsko nadaljevanje, ki je navduševala tiste, ki so danes delno res že odpisani). Najstarejši član je 90-letni ANTON PRASL, Dejanov dedek (bisernica), njegov oče JOŽE pa jih šteje 60 in zna s kontrabasom. Poslušajte jih, pa boste sami presodili, ali je ime skupine pravšnje! jog

Podjetniki so med nami

Organizator, podjetnik, manager (menadžer), revolucionar, talent, ekonomist, idejni vodja, znanilec

nove prihodnosti ter prihodnji mestni svetnik in politik TOMAŽ FLEGAR (naslonjen in zato delno pripognjen) pripoveduje novinarki NATAŠI GIDER (označujeta jo svinčnik in beležnica) o svojih novih projektih. Letos naj bi jih bilo 21, Tomaž pa trdi, da če bosta od teh uspela vsaj dva, bo sezona odlična.

Sodelovanje je ponudil celo ZMAGO JELINČIČ pl., ki je prejšnji teden s Tomažem obiskal soboške lokale. Slednji zdaj razmišlja, kako bi tudi on postal nosilec kakšne zlahodne kovine,

skatero bi financiral največji RAVE PARTY v EVROPI, ki ga pripravlja poletni rakičanski »šumi«. TNT

LB BANKA LENDAVA

Dečki, navalite!

Gyere ide!

Pentute ob sklepu redakcije še premlevajo, kaj je pravzaprav dovoljeno? Šefinja LB banke v Lendavi je sicer s prstom jasno pokazala, da razmišlja pozitivno. Ampak še vedno ostaja dilema, ali je to znak, da lahko brez povabila vdrete v banko, ali pa gre zgolj za prost dostop do lepotic, ki jih je banka polna. Dokončni odgovor obljublja naš dopisnik z dvojezičnega območja v naslednji številki!

TNT

frbo

Kdo je tukaj »ekspresas«?

Srečala sta se točno zvečer. Slikar IGNAC MEDEN in književnik - novinar ERNEST RUŽIČ. Meden je vzbudil na razstavi veliko pozornosti s sliko, na kateri piše EKSPRESIONIZEM = TERORIZEM, TERORIZEM = EKSPRESIONIZEM. Pentute so ju ujele ravno v trenutku, ko Ružič Medena podrobneje sprašuje o tej misli, ki bi jo rad razvil za svojo novo knjigo. Neuradno smo zvedeli, da bo šlo za roman, katerega zgodba se bo vrtela okrog arabskega slikarja. Ta bi rad v madžarskem Debrecenu v vsaki gostilni spil po eno kavo, pa mu to ne uspeva, ker jih je enostavno preveč. Gostilni namreč. Razočaran zapusti Madžarsko in se preseli v Gornjo Radgono, kjer ga na avtobusni postaji nesrečno povozijo avtobus na relaciji Negova-Lütverci. Pesnik MILAN VINCETIČ (odrezan na desni) je tej ideji nezaupljivo obrnil hrbet.

ART

Bodo novi krojači vzeli pravo mero?

Športno društvo Nogometni klub MURA začenja na novo. Med črno-belimi je več uglednih mož regijske scene kot kdaj prej, tako da »kibici« pričakujejo, da se bodo v Muri prej ali slej ponovili evropski časi. Če bo res, bomo videli čez kakšno leto. -ovša

Pucko vabi, Erniša razmišlja

Žogobrc, pravijo, je najpomembnejša postranska reč na svetu. Ko se bo čez tri mesece začel svetovni nogometni ples v Koreji in na Japonskem, pa ga verjetno ne bo prebivalca alpske deželice, ki ne bi bil vsaj za kakšno uro prikovan na TV-ekran.

Tisti, ki imajo denarnice z globokim dnom, bodo tam v živo.

V stilu nogometne evforije se v Pentuti pogovarjata tudi poslanec iz TURNIŠČA in nogometni zanesenjak, CIRIL PUCKO (bela roža v gumbnici), in GEZA ERNIŠA, evangeličanski škof, ki je tudi prijatelj okroglega usnja. Prvi je drugemu predlagal humanitarno nogometno tekmo na nevtralnem terenu med poslanci in duhovniško inteligenco. Igrali bi v dobrodelne namene, z izkupičkom pa bi popeljali na daljno Japonsko vsaj tri najbolj goreče navijače SLO-representance iz obubožane regije. Pentutarski viri navajajo, da škof ponudbo še preleva.

-ovša

Špilamo 2 x 45?

Nej, 2 x 11!

Bundi navija za MB

NEDZASLIŠANO

Toti dres je No. 1!

Naš ekspert za »fuzbal« ima psa. In pes sliši na ime Bundi. Rad se oblači v nogometne drese. Čeprav smo vsi v regiji ponižno pričakovali, da se bo oblekel v črno-belo, si je v zadnjem trenutku premislil, češ da mu je vijolična barva bolj pri srcu. In zdaj je Bundi tak, kot ga vidite. Če ga obsojate, naj velja olajševalna okoliščina - saj je le pes, ki ne ve, kaj dela.

frbo

ZAIGRAJMO IN ZAPOJMO

Sladka Ines

Šov biznis je težavna reč, saj moraš biti ves čas na pravem mestu, predvsem pa vedno znova zabavati zabave željne (četudi se ti ne da). Zato so šou-masterji toliko bolj veseli, če jih kdo presenetiti s kakšnim (sladkim) darilom. Tako se je nedavno mala INES WOLF iz PODGRADA odločila osrečiti humorista GEZO. V čigavih želodcih je končala torta - harmonika, Pentute ne poročajo.

Lojzka

Harmonika, kdo je tebe jedel?

RAZMIŠLJANJE

Katica Mladenovič, prof. ped. - soc.

Vsako gostovanje, naj bo cerkveno, civilno ali borovo, ima zasnovano v zakonski zvezi

Zakonska zveza je potrjena oz. nepotrjena zveza dveh ali več oseb, ki so istega ali različnega spola in naj bi bila praviloma trajna. Zakon je biosocialna zveza, kar pomeni, da zveza ni samo spolna, temveč tudi socialno-psihološka, saj prek nje zadovoljuje posameznik potrebo po ljubezni, priznanju, varnosti, naklonjenosti, pripadnosti itd. Če te potrebe niso zadovoljene, prihaja do psihološkega deficita v osebnosti posameznika, na kar podzavestno opozarja borovo gostovanje. Da bi se otrok lahko uspešno vživljal v neki okolici, mora sprejeti in vnesti vase družbene zahteve in si oblikovati osebnost. Kakšne lastnosti se bodo pri posamezniku oblikovale, je odvisno od okolja, torej staršev, starih staršev, bratov, sester, vrstnikov, šole, družinske klime, komunikacije itd. Borovo gostovanje gotovo kaže na socio-psihološki deficit neporočene vaske osebe, oziroma še večji, če oseba ostane samska. Problem se prenese od osebe na družino, sorodstvo, vaško ali širšo družbeno skupnost. Pri borovem gostovanju gre hkrati za ironičen posmeh mladini, ki ne zna sama poskrbeti zase, zato uprizori vas kot zgled poroko z borom ali smreko. V bistvu me je ravno ta motiv navedel k razmišljanju o vzrokih, posledicah in o tem, kaj stori družba preventivno oziroma posledično za samsko, neporočeno osebo. Kaj torej stori družba za zgled? Bore malo, na koncu ponuja le dom za ostarele, ki pa je ekonomsko normiran.

Danes sicer samski stan ne pomeni več nobene sramote. Ženske in moški se šolajo, zaposlijo, ekonomsko in socialno osamosvojijo. Problem nastane, če dekleta in fantje iz kakršnihkoli vzrokov niso končali osnovnega ali srednjega šolanja, se ne zaposlijo, ostanejo

GOS- TÜ- VANJE

doma, v začetku na ramenih staršev. Ta problem je zlasti na vasi, saj postanejo take osebe s svojim obnašanjem negativni zgled za okolico (vaški posebnosti, alkoholiki), predv-

sem pa v svojo in družinsko sramoto. Je pa res skrb zbujajoče, saj so na vasi moški tisti, ki ostanejo v večjem številu neporočeni, sami in osamljeni. Ker so dostikrat nespretni v gospodinskih in osebnih opravilih, ne skrbijo ravno za prehrano, higieno in zdravje, postanejo prej ali slej tudi problem širše družbene skupnosti. Samske osebe s svojo samskostjo prekinejo biosocialno podlago družine, saj se prek rojevanja otrok ustvarjajo družinske sorodstvene vezi, krvno ali biološko sorodstvo. Iz istih razlogov se je borovo gostovanje v začetku organiziralo v protestantskih vaseh, kjer so bile poroke redkeje zaradi malo otrok (skrb za nataliteto).

Sama se sprašujem, zakaj se ljudje ne poročijo. Nekdo bi mi sicer lahko postavil obratno vprašanje. Vendar samskost opredeljuje okolje kot drugačnost in nehote vzpostavlja do take osebe socialno distanco, čudenje, odklonilnost ter norčevanje. Take osebe so dostikrat tudi na slabem glasu.

Poskušala bom našeti le nekaj vzrokov, zakaj se ljudje ne poročijo oz. ostanejo samski:

- zaradi čustvene zavrtnosti kot posledice pomanjkanja starševske ljubezni,
- zaradi motenj v čustvenem razvoju (ločitev od staršev, razdiralna komunikacija ...),
- zaradi razvajenosti,
- zaradi neustreznega statusa otroka (prvi ali zadnji otrok, evangeličan ali katolik),
- zaradi različne vzgoje dečkov in deklic,
- zaradi neenotne vzgoje (oče strog, mati popustljiva ali obratno),
- zaradi strahu pred zakonsko in družinsko odgovornostjo,
- zaradi previsokih poklicnih idealov,
- zaradi ženske emancipiranosti,
- zaradi razočaranja v ljubezni,
- zaradi ekonomskih razlogov,
- zaradi nasprotovanja staršev,
- zaradi alkoholizma,
- zaradi negativnih zgledov,
- zaradi estetskega videza,
- zaradi osebnostnih lastnosti (hitro se sporečejo, vzklipejo, so agresivni, imajo težave pri razumevanju medsebojnih odnosov, težko se vživijo v čustveno situacijo drugega, o sebi imajo slabo mnenje, podcenjujejo svoje sposobnosti, po svoje pa so to zelo dobrosrčne osebe).

Morda pa bi končala tudi drugače. Dostikrat je nesmiselno iskati krivice in vzroke. Večina nezadovoljnih izbere najbolj enostavno varianto in krivi starše, družbo, ločitev, šefa, sorodnike, sosede, vlado itd. za svojo nesrečo. Kaj pa jaz? Lažje je prenesti odgovornost na vse druge kot pa iskati krivdo pri sebi, v svoji osebnosti in odločnosti. Vsak lahko najde le sam pot do svoje sreče, vendar se ne sme smiliti sam sebi. Vloga žrtve namreč človeka najbolj hromi in ga dela neodločnega, tudi samskega.

Človek se vsaj enkrat v življenju znajde v položaju, ko se skuša zbrati, sešteti svoje pozitivne in negativne rezultate, se ozreti na prehojeno pot, pogledati resnici v obraz in se odločiti, kaj bo počel jutri. Ko sem še znašel v zaporu – zaradi satire v Brucu, a od tega bo kmalu štirideset let –, sem si v samici, med štirimi stenami, postavil tri bistvena vprašanja: od kod prihajam, kdo sem in kam grem; kaj hudiča me je spravilo v zapor, kaj počnem v njem in kaj bom počel, ko bom zopet zunaj, na svobodi, med ljudmi. Ali so to filozofski premisleki, na katere so odgovorili mnogi pred mano? Njihovi odgovori so zabeleženi v hieroglifih, v kamnu, na pergamentu: odgovori so otipljive, vidne katedrale duha, politični sistemi in države pa tudi zbirke poezije in knjige, slike in filmi. Odgovori so lahko tudi agresivnejši, lahko so zarote, atentati na človeško vest, na cela mesta. Civilizacija nam je omogočila, da smo prišli do enaindvajsetega stoletja; spotoma so nekateri postali pametnejši, drugi bogati, zavzeli smo se za demokracijo in še naprej ostali naivni – da bi nam čas dokazal, kako je na tem svetu vse varljivo in ranljivo, posebno ko se z bogastvom neupravičeno hvalimo, z demokracijo neodgovorno pretiravamo in naivno verjamemo ljudem na prvi pogled. Saj res: od kod prihajamo? Iz kakšne amebe, sakralnega navdih, kottička zemlje? Na začetku je bila luč in luč je postala beseda (logos): v njej je življenje in življenje je svetloba za ljudi.

Pustna poslanica prijatelju C. C.

Branko Somen

Da bi opisal svet, da bi zabeležil ustvarjanje sveta, si je človek moral izmisliti judovsko Genezo, babilonsko Enima eliš ali majevski Popul Vuh in tako sestaviti vesoljski scenarij, v katerem je bil v središču človek, čeprav sam za to dolgo ni vedel, tega se ni zavedal, na to ni bil pripravljen. Mučilo ga je telo, probleme mu je povzročala duša, razum pa je iskal odgovore v legendah za dnevno uporabo ter bogove za pojasnitev nočnih strahov in neprepoznavne more. Sumerijci so verjeli v Ea, boga globin in modrosti; Egipčani so potegnili iz morja jajce, iz katerega je izskočil sončni bog Ra ali Amon in ozaril svet. Grk Ilesiod je v svojem epu spregovoril o Kaosu ali Praznini, iz katerega je nastala zemlja, Gea. Potem pa so iz epa prišli med nas še drugi bogovi. Vse, kar je bilo, je to, kar bo; tisto, kar se dogaja, je to, kar se bo zgodilo; ničesar novega pod soncem. Pravijo, da čas vse pozabi, vse odnese; satirik misli, da je nekaj treba tudi odstraniti. Če je to spomenik, potem je dobro pustiti podstavek; potrebovali ga bomo. Drugače pa teče Mura po svojem toku. V časih, ko je bila še okovana v večni led, se je ohranil kult mrtvih – človeku so ob telo polagali predmete in živali; danes ročne ure; mobitele in tranzistorje. Človek se je bal neznanega, ni hotel biti sam, svet je skušal razumeti s pomočjo simbolov; eden od njih je bil kamen, megalit. Stonehenge je še vedno nepojasnjena gradnja: ali je to prostor za ritualne obrede, plemenski observatorij, koledar in računalnik, zbiralec tuzemske energije, ki se je pretočila v zgodovino civilizacije? In kaj je grič na grajskem dvorišču pri Gradu? Danes je to »oko« Slovenije, a kaj je bilo pred več kot osemsto leti: sečišče sedmih zmajevih črt, templjarsko pribežališče in odlagališče iz Jeruzalema odnesenih svetih predmetov? Da in Ne! In kaj je potem Atlantida: prihajamo iz nje »kot zavrženi ogorek zgodovine«? Kdo je bil Hermes Trismegist, Trikrat največji Hermes, v eni osebi vladar, duhovnik (žrec) in filozof? Za kaj je uporabljal nesmrtni smaragd modrosti, zakaj je nosil

eleuzijskih misterijev, je priznal, kako se je naučil živeti in umirati z večjo nado. Pitagora je zahteval od svojih učencev, da so prvih pet let molčali, kako bi laže razmislili, od kod prihajajo, kdo so in kam gredo. Učil jih je, kako pregnati bolezen iz telesa, neznanje iz duše, obilje iz želodca, upor iz mesa, nesporazume iz družine in preobilje vseh stvari. Platon je verjel, da se z razmišljanjem duša pogovarja sama s sabo.

To, kar pričakuje, je že prišlo, piše v Gnostičnem evangeliju. Gnostiki so ustvarili filozofski sistem, zasnovan na religiji: komunicirali so s pomočjo simbolov ter podpirali obrede in šege eleuzijskih skrivnosti. Simon Mag, eden znanih ustanoviteljev gnoze, se ni ukvarjal samo s filozofijo, marveč tudi z magijo. Prav on je spregovoril o Demiurgu, nesmrtnem smrtniku, utemeljitelju nižjega sveta, ki je iz raja izgnal Adama in Evo. Toda bogomili so zavržili Stari zakon in prisegli na Evangelij sv. Janeza. Za njih je bil Satanel prvi sin, Jezus pa drugi sin Božjega očeta. Ker niso verjeli v Sodni dan, si je krščanski svet zanje izmislil genocidno past in poleg njih uničil tudi katere v Franciji in adamite na Češkem. Satanel, ki je v svoji metamorfozi izgubil svoj rep »ek«, je postal Satan; ostal je na zemlji, Jezus pa se je vrnil na nebo. Kristjani so ga začeli iskati; našli so Graal, posodo z Jezusovo krvjo. Graal je postal pravzor duhovne poti do krščanske popolnosti. Do Graala vodi mnogo poti: človek ga še vedno išče. Templjarji, bratstvo magov, so ga menda odnesli iz Jeruzalema; srednji vek ga je skrtil v labirintih katedral, mogoče pa je lahko tudi na goričkem templjarskem gnezdu, pri Gradu? Roger Bacon je prvi opozoril javnost, da je človeško znanje zasnovano ali na spekulacijah ali eksperimentih. Dodal je, da je svet ustvarjen za konkretne ljudi, ki se morajo ukvarjati s konkretnimi, določenimi stvarmi: trubadurji so peči o lepoti, a mojster Eckhart je dojel, da ima življenje smisel, čeprav ga ne poznamo. Slikar Hieronymus Bosch, član Bratstva Device

Marije, je slikal življenje ljudi z notranjo svetlobo: ničesar ni odvezal, ničesar ni dodajal; prav tako ni obsojal pa tudi hvalil ni; njegove slike so enciklopedija ezoterične simbolike. Glavna tema njegovih slik je smrt. Za Paracelsusa je bila smrt izziv: boleznijo je zdravil s polnočno roso, ki jo je zbiral z redkih rastlin po Velebitu in v okolici Pluja, pod Pohorjem, da bi njegovi pacienti umirali zdravi; smrt je bila mejna črta med človekom (mikrokozmos) in vesoljem (makrokozmos). Razočaran nad tem mikrokozmosom je filozof, pesnik in mag Giordano Bruno dvignil pogled in se vprašal, kaj je izza neba: prostor, praznina ali čas? Središče zemlje je bil človek, kaj pa središče sveta? Duhovna zgradba, ki so jo počasi, kamen na kamen, gradili Aristotel, Pitagora, Abraham, Mojzes in Salomon, je nedotakljiva, neuničljiva in skrita pred barskim svetom. Ali je to v bistvu labirint sveta, ki si ga je zamislil Komenski? Ali je to judovska Knjiga življenja? Je to morda duhovna zgradba Hiram Abifa ali njegova izgubljena mojstrska beseda,

ki jo prostozidarji še vedno iščejo? Swedenborg je iskal odgovor v krščanski kabali, William Blake v padlih angelih (rekel je: ptici gnezdo, pajku mrežo, človeku prijateljstvo); Elias Levi v okultnem sistemu kart za tarot; Mozart v Čarobni piščali; Helena Petrovna Blavatsky v teozofičnem društvu. Usoda našega planeta bo v prihodnjem tisočletju odvisna od nas, od tega, kaj bomo počeli in kaj bomo dovolili, je končal kontroverzni Rudolf Steiner. Eden prezrtih filozofov razsvetljenstva, veliki mojster ljubezni, »krasni« Casanova pa je zapisal: »Na svetu ni človeka, ki bi se mu posrečilo vedeti vse; toda vsak človek si mora prizadevati, da bi vse vedel.«

Rečeno je: Kar je zgoraj, to je tudi spodaj; človek je iskal svoj prostor v misterijih. Bal se je smrti in hotel je sam sebi dokazati, da smrti ni: pravo življenje se začne po fizični smrti. Ko je slavni rimski filozof Cicero obvladal najvišje stopnje

Letos je bil zgodnji pust in maskare so imele težko nalogo – preganjati zimo sredi zime in se očistiti za prihajajočo pomlad. V rimskih časih je bil februar dvanajsti mesec in kot tak je dobil ime po latinskem februa, kar pomeni čistilo (Velika knjiga o praznikih, Damjan J. Ovsec). Bil je mesec očiščevalnih obredov, kar bi danes lahko primerjali s postom, značilnim za čas po pustu, da bi v novo leto stopili psihično in fizično čisti in se veselili dejstva, da se je sonce spet vzdignilo. Vse je ostalo tako, le novo leto smo premaknili v januar. Plesi in ženitovanja, splošno rajanje, norčevanje in maskiranje v različne stare in aktualne podobe ... vse to je pustni čas.

Ljudje se maskirajo posamično in v skupinah. V Sloveniji je zagotovo najmnogičnejši karneval na Ptuj in najlepše maske na njem so vsa leta kurenti. V naše kraje pa je v maskah prišla skupina iz Salamanke v Španiji, ki je evropska prestolnica kulture. Španija je predsedujoča Evropski uniji in v Slovenijo je bilo treba poslati močno ekipo, da preveri razpoloženo pot, ko so iz Unije odgovorili s pogoji za članstvo. Španski bik bo najbolj verodostojen revizor, so rekli umni evropski možje in res je prišel – v vsem svojem sijaju in z vsem svojim spremstvom.

Ker je pust mimo, lahko razkrijemo, kdo je bil v špansko-evropski misiji. Teren sta pripravljali muca Sara in čarovnica Aleksandra, za bikove vajeti je skrbel Tone, v španskih ritmih sta se pozibavali Biljana in Gelčka, toreador pa je bila Valerija, ki je avtorica velikega projekta. Indijanka Snežna je ponudila pomoč, če bi bil slovenski odziv preveč agresiven, in si za okrepitev priskrbela še dve pridni čebelici, ki sta odfrčali, ne da bi se odkrili, saj zanju ni bilo pravega dela ...

Koliko dela je treba, da postaneš bik, plesalka, toreador, pa dovolj zgovorno govoriš fotografije ...

Bik se noče vrniti v Španijo

Španski odposlanci Evropske unije so svojo nalogo skušali opraviti kar najbolje. Da bi zbrali čim več informacij za poročilo, so obredli kar nekaj prizorišč, za glavni cilj pa so si izbrali Zdravilišče Moravske Toplice. Prav nič preprosto ni bilo. Na kupu je bilo sicer veliko ljudi, ki bi jim lahko dali veliko zanimivih informacij, toda tu je bilo tudi ogromno mask, ki so prišle vsaka zaradi svoje posebne naloge. Čarovnice, mušnice, princeske, Indijanci, Pike Nogavičke in tudi sam Osama bin Laden je bil tam. Vsi so neutrudno delali in skušali kar najbolje izpolniti nalogo. Najbolje je uspelo skupini desetih čarownic, ki so menda privihrale iz Murske Sobote.

Španski bik s posadko se je zavzel za odlično drugo mesto. Zadovoljen z uspehom, vendar popolnoma izčrpan in utrujen je končal na stolu sredi dvorane. Vse kar so naročili umni možje iz Unije, pa je ostalo neopravljeno, saj je že odbila polnoč. Edino sporočilo, ki so ga še uspeli odposlati, je bilo: V Sloveniji je vse v najlepšem redu. Mi ostanemo tu!

Kaj dela Danilo Horn danes, kakšna je njegova plat medalje dogodkov leta 1991?

Naš sogovornik nam je na začetku pogovora najprej zaupal, da izvira Hornov rod iz Vojvodine in da ima po očetu nemške korenine. Rodil pa se je sicer v Borec, na domačiji, kjer živi tudi danes. Je upokojeni častnik 1. razreda. Med vojno za slovensko samostojnost je bil kot oficir nekdanje JLA komandir vojašnice v Murski Soboti. Sedaj ukvarja predvsem z vinogradništvom.

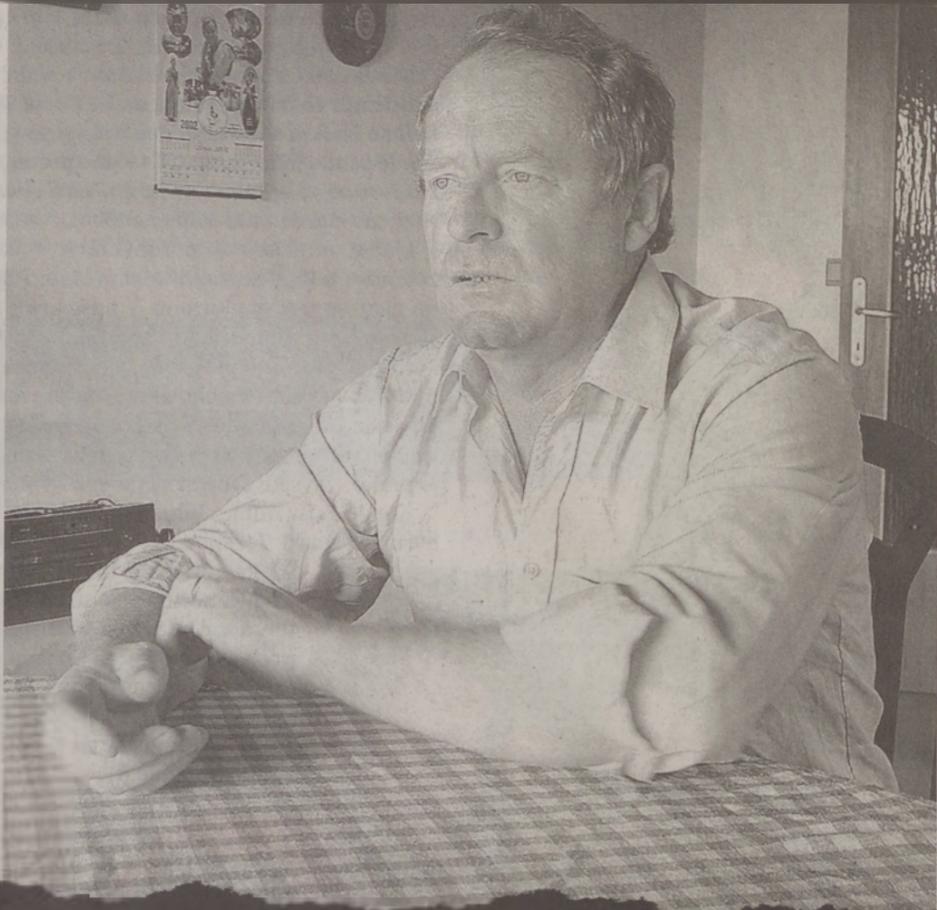
Odločale so malenkosti, naključja ...

Vaši spomini na službo, ki ste jo zadnja leta opravljali v vojašnici v Murski Soboti kot njen poveljnik in potem še nekaj let v Slovenski vojski, so po vsej verjetnosti še vedno živi?

»No, ti spomini ne morejo zbledeti. Lani poleti in jeseni sem jih obujal za diplomsko nalogo Edvarda Mihaliča, nekdanjega sodelavca, potem v osamosvojitveni vojni čez noč nasprotnika, pozneje pa spet sodelavca. Pomagal sem mu opisati dogodke s svojega vidika in posredovati tudi določene podatke, ki jih je potreboval.«

Kakšno pa je pravzaprav vaše videnje dogodkov med vojno leta 1991?

Nekoliko večji problem je bil na Hodošu, ampak zato, ker je bila tam policija iz Beograda. Oni so ga držali. Res sem se bal, da bo tam prišlo do streljanja. Marsikaj je bilo pač odvisno od okoliščin oz. od malenkosti in naključij. 26. junija, ko so šli na Vrhniko iz vojašnice prvi tanki, je prišlo proti večeru v M. Soboti do hudega neurja. Prav tedaj sva bila s poveljnikom TO Boharjem dogovorjena, da se sestaneva, kot sva to storila že nekajkrat prej. Dobivala sva se v kakšnem zasebnem stanovanju ali v gostilni, največkrat pa v avtomobilu. Večkrat sem se sestal tudi z Vladom Miloševićem. Pri njem sem tudi med prvimi videl novo uniformo teritorialne obrambe. Pokazal mi jo je pri meni doma, ko se je peljal iz Maribora in se je ustavil pri nas. Sodeloval sem tudi z drugimi in določenim ljudem posredoval natančne spiske, koliko protiklepnih raket je na karavlah, na katerih, kje so skladišča ... Zaradi omenjenega neurja se je podrlo na dvorišču kasarne neko drevo, pretrgalo električne žice in moral sem reševati nastali položaj. Tako ni prišlo do tistega sestanka. Verjetno bi takrat jaz ostal zunaj. Pozneje, ko se je vojna začela tudi na našem koncu, to ni bilo več mogoče. Niti deset korakov nisem mogel narediti, razen na WC, pa še takrat je nekdo stal na hodniku.«

Iz vojaka v vinogradnika

»Mislim, da ni nihče računal, da se bodo stvari tako zapletle oziroma da bo prišlo do vojne. No, vedeli smo, da bo prej ali slej v Sloveniji samo slovenska vojska; to je bilo namreč predvideno v predlogu o konfederaciji. Po mojem tista zamisel ni bila tako slaba. Ko pa sedaj potegnemo črto pod vse to, lahko ugotovimo, da je za nas vseeno boljše tako, kot se je izšlo, čeprav se mnogi ljudje še radi spominjajo tistih časov in menijo, da nam je bilo bolje – da se jim ni bilo treba bati, da bodo izgubili službo, da ni bilo toliko kriminala in vsega drugega.«

Ste imeli kot poveljnik vojašnice tudi prvo besedo pri ukazih? So očitki, ki smo jih lahko slišali na vaš račun predvsem v tistih odločilnih trenutkih, upravičeni?

»Najprej sem moral jaz poslušati ukaze z višjih ravni. Ko sem bil že zunaj, pa sem bil presenečen, kako se je Beograd hitro odločil za umik JLA iz Slovenije. Nad tem smo bili vsi presenečeni. Bilo je skoraj neverjetno. In kar se je očitalo meni, mislim, da ni bilo upravičeno. Vendar je tako, da zgodovino piše tisti, ki zmaga. Šele čez dolga desetletja pride na dan prava resnica.«

Ali ste torej osebno kaj pripomogli k temu, da so se zadeve razpletle brez večjih posledic?

»V Murski Soboti zagotovo. To takratna nasprotna stran mora vedeti.«

S kakšnimi dejanji?

»Prizadeval sem si za umiranje strasti svojih nadrejenih, ki mi v vojašnici sicer niso bili neposredno nadrejeni, imeli pa so višji položaj v JLA. V vojašnico so prišli tiste dni visoki oficirji od majorja do polkovnika in podpolkovnika, ki so znali biti na trenutke zverinski oziroma kot jastrebi. Poskušal sem jih torej umirjati, toda med njimi sem bil praktično sam, edini od Slovencev kot starešina. Bil je le še en zastavnik, ki pa je zbolel in smo ga odpeljali v bolnico. Položaj je bil napet in zame še posebno psihično naporen. Ne vem, kako bi se stvari razvijale, če bi prišlo do streljanja s 120-milimetrskim minometom, ki je bil pripravljen za bojno delovanje. Polkovnik Momčilo Popadić se ni hotel z mano niti več pogovarjati. Skrbeti pa sem moral, da ne bi prišlo med nami znotraj do kakšnega »kraha« – do živčnih zlomov, izpadov ... Živci so popuščali. Imel sem tudi povezavo s karavli. Poveljnikom sem dejal, da se ne sme nobenemu vojaku skriviti niti las. Tisti, ki so to pravilno razumeli, so tako ravnali. Vsi so se kar po vrsti predajali.

Kaj se je zgodilo z vami, ko je »vaša vojašnica padla?

»Nisem se več vrnil vanjo, ampak sem šel najprej služiti kot pripadnik nove Slovenske vojske v Maribor, kot starešina v mariborskem štabu, nato sem bil do decembra leta 1993 načelnik območnega poveljstva za teritorialno obrambo v Ljutomeru. Takratni obrambni minister Janša me je nato nameraval premestiti v Slovensko Bistrico, toda tja nisem šel, ampak sem ostal dve leti in pol doma, dokler nisem izpolnil pogojev za upokožitev, in sicer oktobra 1995.«

Evropska unija naj bi prinesla vinogradnikom boljše čase

Zdi se nekoliko nenavadno, da vas je pot zanesla tako rekoč med poklicne vinogradnike, potem ko ste si ves čas služili kruh v vojaški obleki.

»Ko sem prišel iz Ljubljane službovati v Mursko Soboto, sem se začel ukvarjati z vinogradništvom ljubiteljsko v vinogradu, ki ga je podedovala žena. Sčasoma smo začeli širiti površine in tako smo pridelali za domačo rabo preveč vina, zato smo se odločili za trženje na veliko. Zdaj se s tem ukvarjamo vsi v družini, torej še žena in sin. Obdelujemo blizu štiri hektarje vinogradov in prodamo do dva vagona, oz. od 15.000 do 20.000 litrov vina letno. V tej količini so tudi vina drugih vinogradnikov. Sin končuje študij agronomije in se posveča vinogradništvu, tako da se ne bojim za naslednika.«

Slišali smo, da ste bili med pobudniki za ustanovitev Društva vinogradnikov Mala Nedelja in da ste tretje leto tudi predsednik tega društva.

»Pridružil sem se tistim vinogradnikom na območju Slovenskih goric v okolici M. Nedelje, ki so imeli željo in interes, da bi imeli svoje društvo, v okviru katerega bi se družili in skrbeli za izobraževanje, da bi dvignili kakovost pridelanega vina. Imamo pet ali več predavanj letno o rezi vinske trte, negovanju vina, kletarjenju, zaščiti vinske trte, gnojenju vinogradov idr. Marsikaj pa se lahko naučiš tudi sam, ker je veliko literature. Lahko povem, da v Sloveniji skoraj ni knjige na temo vinogradništva, ki je ne bi imel v rokah.«

Se ne bojite poslabšanja položaja te dejavnosti, ko se bomo vključili v Evropsko unijo?

»Ne, mislim, da vinogradnikom ne kaže slabo. Še prej pa bi morali povečati površine in prodajo vina. Evropa nam je namreč

ponudila večje izvozne kvote, kot smo jih imeli kdaj doslej. Bojim se torej, da tega ne bomo uspeli uresničiti. Imamo pa kakovostna vina, kar nam daje prednost pred drugimi. Ko bodo potrošniki iz severnih držav poskusili naše vino, mislim, da ga ne bo težko prodati.«

Kdo so sedaj vaši kupci?

»Največ vina prodamo gostilnam po vsej Sloveniji. Pri nas se ustavljajo tudi turisti, ki prihajajo iz Term Banovci, pa tudi naključni popotniki. Posebej smo znani po tramincu, ki ga pridelamo v Stanetincih, to je na območju Radgonsko-Kapelskih goric. Tamkajšnji vinograd je star okrog štirideset let in daje res vrhunsko kakovostno vino. Na društvenih ocenjevanjih dobivamo zlate medalje tudi za druge sorte.«

Za župana, če ne bo boljšega kandidata

Vključili ste se tudi v politično življenje, saj ste na listi LDS kandidirali za člana občinskega sveta novoustanovljene Občine Križevci pri Ljutomeru in bili izvoljeni.

»To je res, saj bi rad po svojih močeh prispeval k hitrejšemu razvoju tega območja. Med drugim sem si kot član občinskega sveta še posebej prizadeval, da je prišlo do ustanovitve občinske športne zveze, v kateri so mi zaupali tudi predsedniško funkcijo. Športom se torej ukvarjam tudi organizacijsko. Žal delo zveze še ni zaživelo tako, kot bi si želeli. Bilo bi drugače, če bi zaposlili poklicnega sekretarja, vendar potem bi šlo preveč denarja za funkcionalno dejavnost namesto za neposredne športne aktivnosti. V okviru zveze pa sicer zdaj samostojno odločamo, kako bomo razdelili denar, ki ga dobimo iz občinskega proračuna. Med drugim smo ustanovili občinsko ligo v malem nogometu, ki uspešno deluje že drugo sezono.«

Se vam zdi, da je bila ustanovitev Občine Križevci pri Ljutomeru potrebna? Kako ocenjujete njeno delovanje?

»Absolutno, bolje je biti sam svoj gospodar. V teh treh letih smo naredili na področju komunalne infrastrukture več kot prej mogoče v dvajsetih letih. Zdi pa se mi, da smo posvetili premajhno pozornost drobnemu gospodarstvu in obrtništvu, da bi pridobili v občini vsaj nekaj deset novih delovnih mest. To bi bilo vredno več kot vse ceste, ki smo jih naredili. Vem, da občina pri tem nima ravno veliko možnosti, lahko pa spodbuja z ugod-

nimi posojili ali celo nepovratnimi sredstvi; lahko bi tudi zagotovili brezplačno zemljišče za tiste, ki bi bili pripravljeni vlagati svoj kapital v naši občini. Žal tudi nismo uresničili zamisli o ureditvi obrtne cone.«

Letos bodo spet volitve. Boste kandidirali? Vas morda mika tudi funkcija župana?

»V okviru naše stranke o tem še nismo sprejeli konkretnih odločitev, tako da še nimamo kandidatne liste ne za svetnike in ne za župana. Ni izključeno, da bi za to funkcijo kandidiral tudi jaz. V ožjem krogu smo se o tem že pogovarjali, vendar bo to samo, če ne bomo uspeli pridobiti boljšega kandidata.«

Kako pa sicer gledate na strankarstvo?

»Rekel bi, da na lokalni ravni ne more biti kakšnega strankarskega boja, razen če se gremo, da bi ugotovili, kako deluje volilni aparat. Na prvi seji občinskega sveta smo sicer doživeli, da je Slovenska ljudska stranka sklenila z nekaterimi dogovor o koaliciji, pozneje pa ni bilo več pomembno, kdo je v koaliciji in kdo v opoziciji. V praksi ni prihajalo do strankarskega glasovanja, ampak smo se odločali na osnovni argumentov. Tako se LDS-ovi svetniki, nas je pet, odločamo izključno po svoji vesti; podpiramo torej dobre predloge, ne glede na to, katera stranka jih je podala.«

In če boste županski kandidat, katere prednostne naloge boste zagovarjali?

»Na prvem mestu bi si morala občina prizadevati, da bi pospešili razvoj drobnega gospodarstva, in to z ukrepi, ki sem jih že omenil. Ugotavljamo namreč, da je v Pomurju strahotno stanje glede možnosti zaposlovanja. Če bo doletela tovarno Mura še večja kriza, bo to katastrofa. Pri reševanju problemov na področju komunalne infrastrukture pa se je treba nekoliko bolj usmeriti v drugi del naše občine, to je proti Logarovem in Kokoričem. Tam je treba še ogromno narediti, med drugim tudi zgraditi kabelski sistem, za kar smo že letos zagotovili določena sredstva. Seveda nas čaka tudi končanje in nadaljevanje projekta za zgraditev kanalizacije na celotnem območju občine. Kaj revolucionarnega pa ni mogoče načrtovati, ker pač denarja ni veliko.«

Imate morda kakšen poseben hobi?

»Ne, nič takega ni, kar bi me posebej zanimalo. Moj hobi so pač gorice, delo v njih, izobraževanje, društvena dejavnost, obiskovanje sejmov ...«

Shujšal neverjetnih 33 kilogramov!

Enkratne izkušnje Alojza Ūlena iz Lipovec

Trudimo se in trudimo, tehtnica pa se ne premakne. Nismo shujšali? Pomota! Tisti, ki je telesno aktiven, spodbuja rast mišic, te pa so težje od maščobe. Najbolje, najpravičneje in najbolj odkritosrčno nas na našo težo opozarjajo kavbojke. Nikoli ne lažejo, če jih ne moremo potegniti nase, je nekaj narobe z nami ali našo prehrano. Spremeniti moramo samo nekaj prehranjevalnih navad, se začeti ukvarjati s športom (ne zelo intenzivno) in dobili bomo ter obdržali lepo postavo brez večnega štetja kalorij, odrekanja in znamenitega jo-jo efekta.

Kako torej uspešno odganjati odvečne kilograme? Zadnje čase je tudi v Pomurju pridobil veljavo program Cindi z uvedbo preventivnega programa za odraslo populacijo. »V bistvu gre za program preprečevanja nenalezljivih kroničnih bolezni, predvsem srčno-žilnih. Z ukrepi naj bi ljudi ozaveščali o nujnosti večje lastne angažiranosti, da ostanejo čim dlje aktivni in zdravi, hkrati pa na ta način zvišujemo starostno mejo. To pa nika- kor ne pomeni, da bi morali biti enkrat vsi suhi in nihče bolan, ampak je treba čimbolj zmanjšati dejavnike tveganja. Veliko poudarka je na zdravi prehrani. Ta ne bi smela vsebovati preveč maščob in začimb, kar je sicer značilno za prekmursko hrano, zato skušamo ljudem svetovati, kako se zdravo prehranjevati. Bolj naj bi se usmerili k uživanju sadja in zelenjave, mogoče bi jedli malo manj mesa, pa večkrat ribe in povečali telesno aktivnost. Ob vseh strojih, ki jih ima kmečki človek, je manj fizično obremenjen kot nekoč pa tudi giblje se premalo. Prizadevamo si tudi za zmanjševanje kajenja in pitja alkoholnih pijač, ki naj postane zmerno. Hkrati pa ne kaže pozabiti na nenehen nadzor telesne teže in sladkorja v krvi,« nam je pojasnila specialistka splošne medicine Erika Zelko - Peterka, sicer zdrav- nica na zdravstveni postaji v Beltincih, ki je regionalna koordinatorica prog-

rama Cindi za preventivo v Pomurju in članica lokalne akcijske skupine. Ta nas je tudi napotila k človeku, ki je v kratkem času uspel zelo shujšati. Njegove izkušnje bodo gotovo zanimive tudi za mnoge druge ljudi.

Od 116 do 83 kilogramov

53-letni Alojz Ūlen iz Lipovec, po poklicu zidar, sicer pa že nekaj časa invalidsko upokojen, je zavestno ugriznil v kislno jabolko. Na resni preizkušnji je bila njegova volja, da z naravnim in zdravim hujšanjem stori zase nekaj pomembnega.

Začetek je bil verjetno težak, dokler ste se privajali na drugačen način prehranjevanja? »Prvi korak, ki sem ga moral narediti, da bi se lahko zdravo prehranjeval, je bil vsekakor težaven. To je podobno kot tedaj, ko se mora vrhunski športnik marsičemu odpovedati. V začetku čutiš lakoto, toda s trdno voljo se odločiš, da pač ne boš jedel toliko kot prej. Le na ta način je mogoče odsloviti tudi kakšen odvečen kilogram. Vsak, ki hoče ohraniti svoje zdravje, se mora tudi vsaj malo gibati.«

In kakšne so vaše konkretne izkušnje? »Že pred leti sem precej shujšal, vendar to ni bilo pravilno. Najbolj sem grešil, ker sem jedel prepozno, tik pred spanjem. Sicer sem izgubil nekaj teže, toda ne mišične mase. Lansko leto sem načrtoval ponovno hujšanje, ker me že 25 let pesti srčno-žilno obolenje. Ko so v Beltincih organizirali tečaj merjenja krvnega tlaka, sem tam prvič spoznal pomen zdrave prehrane. Naj vam povem, da sem imel 16. aprila leta 2001 približno 116 kilogramov. Nemudoma sem se vključil v šolo hujšanja. Pri tem nam je veliko pomagala višja medicinska sestra Martina Horvat, ki je nazorno razložila sleherno pod-

robnost, potrebno za hujšanje. Najprej smo se dogovorili za program s 1.800 kalorijami, čez mesec dni pa smo pristali pri 1.200 kalorijah. Med drugim sem spoznal, da lahko meso nadomestim z drugimi živili. Po desetih mesecih ugotavljam, da sem težak le še okrog 83 kilogramov,« s ponosom pripoveduje naš sogovornik.

Od njega pa zvemo še marsikatero drugo podrobnost, ki je pripomogla k vidnemu rezultatu.

»Pri zdravi prehrani moraš izključiti vse oblike cvrtja in pečenja mesa, ki ga uživam le enkrat tedensko, v dveh naslednjih tednih trikrat, pri čemer so enkrat na mizi obvezne ribe. Če povem konkretno: meso največkrat nadomestim z grahom. Enkrat tedensko jem zelje in repo, dosti dam na ajdovo kašo in moko. Imam natančno izdelan jedilnik, pri čemer je nujno, da izključim uživanje sladkorja, sladkarij, alkohola in soli. Tako jem vse vrste solat, ne da bi jih solil. To je bilo sprva zelo težko, toda sčasoma se privadiš.«

Z zdravo prehrano in rekreacijo do zelenega cilja

Obilen zajtrk ob petih obrokih

»Dnevno mora biti obvezno pet obrokov. Ljudje delajo veliko napako, ker imajo dnevno le dva obroka. Zajtrk naj bo obilen. Jaz konkretno popijem tri decilitre nesladkane črne kave in dva decilitra mleka ter pojem dva koščka kruha, dodam pa še med, ki nadomešča sladkor. Zanimivo je, da kruh, makaroni, riž in krompir niso redilni. Redilno je vse tisto, kar daste na kruh. Privoščim pa si malce marmelade, meda ali margarine (dve žlički). Dnevno popijem največ štiri decilitre najmanj mastnega mleka. Vedeti moramo, da vsebuje dva decilitra mleka približno 120 kalorij. Dnevno pojem deset dekagramov kruha ali dve žemlji.«

Dalje razkrije še, da za malico pojeno jabolko, za kosilo pa npr. govejo juho, kuhan krompir, deset dekagramov nemastne govedine in skledo solate. »Dodate pa lahko tudi štiri velike žlice hrena s smetano, ki vsebuje le 60 kalo-

Najraje se gibljem po domačem dvorišču.

rij. Priporočljivo je uživati kunčje meso, pusto govedino, puranje in piščančje meso. Pri slednjih dveh je treba obvezno odstraniti kožo. Ni pa priporočljivo jesti svinjskega mesa, zato ga mesečno uživam le enkrat v majhnih količinah. Največji »sovražniki« pa so siri in mlečni izdelki. Pet dekagramov sira ima približno do 400 kalorij. Toliko kalorij imata tudi majhna čokolada Milka in pustni krof. Popoldanska malica je podobna dopoldanski. Za večerjo pa pojem tri paradižnike in šest mladih čebul ter kos kruha. Niso priporočljivi sokovi, ker so izredno redilni. Za primerjavo navajam, da ima deciliter džusa kar 400 kalorij.«

Alojz Ūlen nas tudi pouči, da mora biti med enim in drugim obrokom najmanj tri ure presledka. »Ob 17. uri je skrajni rok za zadnji obrok hrane v tistem dnevu. Pozneje ostane vse namreč v telesu.« Kako pa ravnate, če vas vendarle zagrabi huda lakota? »No, včasih se zgodi, da jem tudi še ob desetih zvečer! Moraš pa vedeti, kaj lahko v tistem času poješ. Vsekakor je priporočljiv jogurt, ki ima samo 60 kalorij. Na mojem jedilniku je zelo veliko zelenjave. Zadnje čase je zelo priporočljiva cvetača. To skupaj s korenjem in grahom skuham, dodam čebulo in olje. Polna skleda ima okrog 200 kalorij.«

Največ kalorij izgubim pri balinanju!

»Treb pa se je seveda tudi čim več gibati in rekreirati, zato sem skoraj vsak dan v telovadnici, saj sem vključen v invalidsko društvo v Murški Soboti. Tekmujem v osmih do desetih panogah. Največ kalorij izgubiš pri balinanju; celo več kot pri hoji. Prehodim tri do pet kilometrov po dvorišču, ukvarjam pa se tudi s kegljanjem in sedečo odbojko. Če si privoščim nekoliko več kalorij kot običajno, jih znam »skuriti«. S hojo in kolesarjenjem se namreč da izgubiti odvečne kalorije. Napačno pa bi bilo, če bi se takoj po zaužitju hrani ulegel, kajti takrat vse kalorije ostanejo v človekom telesu.«

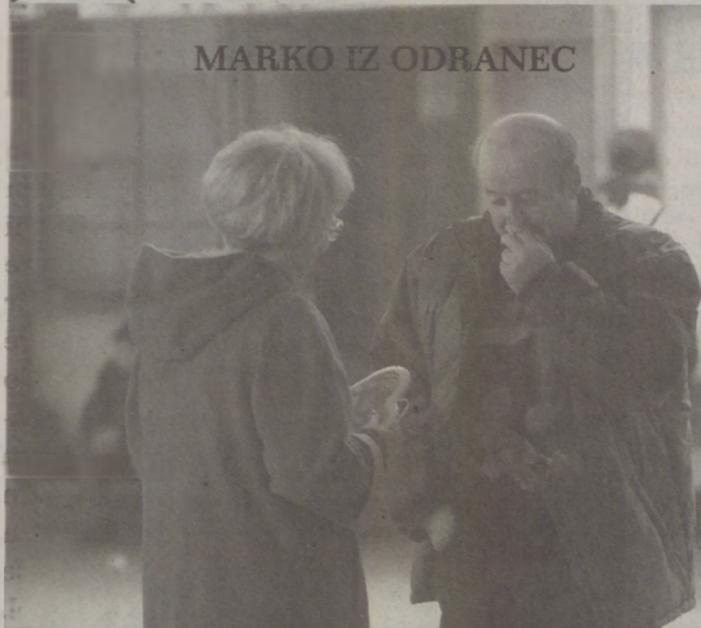
Očitno imate veliko volje, zato verjetno ni dvoma, da ne boste nadaljevali s šolo hujšanja? »Upajmo. To je zavoljo zdravja!«

Takšen sem bil pred kakim letom pri suvanju krogle ...

... in tako sem shujšal za 33 kilogramov.

MARKO IZ ODRANEC

AKCIJA

AMALKA IZ BAKOVEC

Srce imam, le komu naj ga dam?

POLICIST
STROGO
URADNOMILENA
IZ
SOTINE

Naslednji je šel v ogenj Bojan - a bilo je bistveno prijetneje kot prej. AMALKA iz BAKOVEC je pravkar prihajala od »zobarja«. Mislila je torej na čisto posvetne reči, in ko smo jo spomnili na valentinovo, se je njen obraz razvedril: »Nihče mi danes ni voščil niti mi ni ničesar dal. In tudi jaz sem brez para!« Tako sta se srečali sorodni duši, beseda je dala besedo, Amalki pa smo (vsaj upamo) polepšali valentinovo.

Pred trgovskimi središči je ponavadi gneča in ni vrag, da ne bi srečali koga, ki bi nam voščil ob dnevu zaljubljenecv. Opogumljena Irma si je izbrala spoštovanja vredno tarčo - moža v uniformi. Kot da izkušnja z odranskim bageristom ni bila dovolj. Doživela je še eno košarico - policist je bil sicer za komunikacijo, ampak samo za strogo uradno, službeno.

Medtem se je Dodo že nestržno prestopal, saj je bil še edini brez penovskega nastopa. A sreča se mu je nasmehnila v obličju MILENE iz SOTINE. Potožila je, da se možki v službi (v enem od soboških hotelov v bližini avtobusne postaje) niso ničesar spomnili, zato je bil poljubček toliko pristnejši, Dodo pa zadovoljen z doseženim.

ZLATKO iz PUCONEC bo še kar nekaj časa bentil nad svojo usodo, saj smo ga »prestregli« v zadnjem trenutku. Že

Verjetno ga res ni prijetnejšega dneva, kot je dan Penove akcije, posebej če veš, da boš spet moral »težiti« naključnim nesrečnežem, ki ti stopijo na pot. Ker smo se v Penovi trojki tokrat odločili, da akcijo izvedemo na sam novodobni praznik, je bilo toliko bolj »vroče« - ne gre namreč za Prešernov dan niti za »fašenek«, pač pa za dan zaljubljenih, valentinovo. Mislili smo, da bi bilo deljenje lectovih srčkov in vrtnic premalo »penovsko«, zato smo se odločili, da stvar malo zakompliciramo. In smo si rekli: kaj, če bi »žrtvam« natvezili, da smo osamljeni in nimamo nikogar, ki bi nam ob tako lepem dnevu voščil. Najprej je torej treba dati vrtnico in srček naključnemu darovalcu, da bi oboje potem spet dobili nazaj. Težko razumljivo? V praksi se je izkazalo, da niti ne.

Ker je vsak začetek težak in ker deluje od Penove trojke še najbolj zaljubljeno Irma, je morala (kot pred tem) prebijati led. Enostavno ni bilo, saj se je njen »izbravec« po prošnji, naj ji podari rožo in srček, jadrno umaknil v točilnico na avtobusni postaji. Irma je, upajoč, vdano čakala pri vhodu, pa se ni nič zgodilo - MARKO iz ODRANEC je ostal pri »špricerju« in še na misel mu ni prišlo, da bi osrečil čakajočo žensko. Tako Irmi ni ostalo drugega, kot da je šla za njim. Tam je zvedela, da Marko še nikoli ni bil udeleženec takšne ali podobne (Penove) akcije, pa tudi, da ne ve, zakaj bi moral prav on ženski podariti rožo - tega v življenju ni počel in tudi zdaj ne bo. Ja, je, kar je - Irma rože ni dobila, bagerist, ki je že tri desetletja na začasnem delu v Salzburgu v Avstriji, pa se je spet predal pijači in čakanju na avtobus.

čez pet minut bi namreč šel voščil svoji dragi (KATJA, dober dan!), pa je moral to zdaj hočeš nočeš najprej opraviti z Irmo. Pa saj ni bilo tako hudo - in še v Penu se lahko pogleda!

Kdor z majhnim ni zadovoljen, velikega ni vreden - pogovor je sicer lep, a za kavalirsko navdahnjenega člana trojke ne velja. Dodo se sicer ni odločil za veliko žensko, sestal pa se je s kar dvema naenkrat - dandanes je pač marsikaj normalno. TANJA in KATY sta študentki ekonomije, iz Ljubljane pa sta se vračali na GORIČKO. Seveda sta bili nad moledovanjem sprva presenečeni, a kasneje se jima je zdelo čisto »kul« (morda tudi »fui kul«). Mi pa smo prepričani, da sta s svojim navdušenjem bolj zmedli izvajalca kot on njiju. A to je že stvar za Penovo uredniško analizo.

Valentinovo tokrat ni bilo samo valentinovo - bil je tudi dan, ko so gospodje ustavni sodniki sejali v beli Ljubljani. In odločili najbolj kontroverznemu županu v Sloveniji v prid. ŠTEFAN PRŠA iz evropske vasi štokeljske je dobil namreč ustavni spor, tako da ga slovenski parlamentarni modreci ne morejo kar tako odstaviti. Penova trojka je velikopolanskega župana ob tem pobarala, kako dosežeš zmago pri tako pomembni instituciji, kot je ustavno sodišče. Skrivnosti nam

TANJA IN KATY Z GORIČKEGA

STEFAN IZ VELIKE
POLANE

ni razkril. Le Irmi je prišepnil na uho, da ima tudi on presenečenje za njo. Kakšno je bilo, ostaja v sferah (bralčeve) domišljije.

Medtem ko sta Irma in župan razkrivala prej omenjeno skrivnost kar v občinski zgradbi, sta dve tretjini trojke zavili v bližnjo trgovino (da ne govorimo o bifeju). Naletela sta na mlado damo, podobno Marilyn Monroe. Na njenih prsih je sicer pisalo, da je pripravnica, a to sploh ni res. MANUELA iz KAPCE je namreč v velikopolanski »bunti« prava pravcata trgovka (že kar dva tedna!). Predpostavljeno očitno zamujajo, saj ji napisa še niso spremenili. Bojan ji srčka in vrtnice sprva ni mogel izročiti, ker je imela v vsaki roki košarico, a ko ju je odložila, je do valentinovskega dejanja le prišlo. In Manuelin komentar, ko je zvedela, da bo njeno početje ovekovečeno s fotografijo v Penu: »Ka de mi pa mama pravla?«

ZLATKO IZ PUCONEC

bop

FOTO

juza

MANUELA
IZ KAPCE

Mariborska železniška postaja je tista, s katere se Robert vsak dan z vlakom odpravi na delo v Ljubljano, kjer je zaposlen na kmetijskem ministrstvu.

slušni aparati

Prekmurec na Štajerskem

Če se boste v svetovnem medmrežju odpravili na stran skupine Metulj, potem boste lahko o Robertu Režonju med drugim prebrali: »Glavni pevec, avtor glasbe in besedil, glasbeni idejni vodja skupine. Kot rocker po duši se ne loči od svoje kitare Fender Stratocaster. Tudi Robi je velik ljubitelj narave, saj je inženir gozdarstva in diplomirani ekonomist. V prostem času zelo rad pobere ribiško palico in se odpravi k enemu od rokavov Mure, kjer je nastalo kar nekaj skladb iz repertoarja skupine.« Čeprav je na spletni strani še veliko drugih podatkov, smo se pri Peni osredotočili predvsem na besedo Maribor. Robert je namreč Prekmurec na Štajerskem in ne bomo se zmotili, če bomo zapisali, da mu marsikdo lahko zavida razloge, zaradi katerih živi v »toti« prestolnici. Z Megi Jarc sta se spoznala že pred petnajstimi leti, njun Luka pa je star tri leta in pol.

V velikem pričakovanju

Rojstni kraj

Pravzaprav beseda Maribor spremlja Roberta Režonjo že od njegovega rojstva. »Vedno mi je bilo čudno, ko smo v osnovni šoli izpolnjevali različne vprašalnike in je večina mojih sošolcev iz Črenšovca, kjer sem živel, vpisala v rubriko »rojstni kraj« Murska Sobota, jaz pa sem imel vsepovsod, tako na zdravstveni izkaznici kot v drugih dokumentih, za rojstno mesto napisan Maribor. Razlago sem nato dobil pri mami, ki mi je potrdila, da sem se res rodil na Štajerskem, to pa zato, ker so takrat gradili soboško porodnišnico in so skoraj za en avtobus nosečnic poslali roditi v Maribor,« nam je povedal ob obisku pri njegovi družini v Mariboru Robert Režonja, ki se še vedno rad vrača v Prekmurje, kjer je preživel svoje otroštvo in mladost.

Spoznala sta se v Postojni

»Ti obiski se zgodijo enkrat na teden ali dva, saj skupina Metulj vadi za svoje nastope v Prekmurju, čeprav se moji najbližji v Črenšovcih radi pošalijo, da pridem samo zaradi tega, da jim spraznim hladilnik, a ni tako,« se je zasmejal Robert. Potovanja v deželo ob Muri niso njegova edina. Vsak dan se namreč z vlakom vozi na delo v Ljubljano, kjer je zaposlen kot svetovalec ministra na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Čas, ki ga preživi na vlaku, namenja knjigam, saj nabira znanje za svoj magistrski študij. Na potovanja z vlakom je navajen, saj je že kot srednješolec veliko potoval med Mursko Soboto in Postojno oziroma natančneje med domačimi Črenšovci in postojnsko gozdarsko šolo. V Postojni sta se z Megi tudi spoznala. Bilo je

maturantskem plesu, kamor je Megi povabil njen bratranec, ki je bil hkrati Robertov sošolec. Usoda je potem hotela, da je Robi dobil prvo službo na mariborskem gozdnem gospodarstvu; Fram, kjer živijo Megijini starši, pa tudi ni daleč od Maribora.

Prijazni in gostoljubni ljudje

Na vprašanje o tem, kako se počuti Prekmurec na Štajerskem, Robert odgovarja, da sploh nima občutka, da živi v velikem mestu. Njihovo stanovanje je namreč na robu mesta, pod Pohorjem, tako da človek kar hitro dobi vtis, da je sredi narave in ne mestnega vrveža. Robi pri tem dodaja: »Ljudje so prav tako prijazni in gostoljubni kakor sredi prekmurske ravnice, toda tako kot v Prekmurju, se tudi tu najdejo kakšni, ki niso najbolj dobrosrčni.« Tudi Megi ima dobre vtise iz dežele ob Muri, o svojem prvem obisku v Črenšovcih pa pravi: »Najprej nisem skoraj ničesar razumela, toda zdaj že odlično obvladam prekmurščino, čeprav razumem več kot govorim.« Vseč ji je tudi prekmurska hrana, med njo gibanica, sirov in jabolčni zavitek ter bograč. Pri tem od Roberta in Megi izvemo, da je strokovnjak za prekmurske jedi Robertova mama, da tudi Robert včasih kaj skuha, čeprav so to največkrat špageti, in da je tudi Megi zelo dobra kuharica.

Velik dosežek

Robert Režonja je navajen na nastopanje v javnosti, saj je s člani skupine Metulj prekorakal kar veliko odrov. »Skupaj smo že enajst let, kar je velik dosežek pri slovenskih glasbenih skupinah, ki le redko ostajajo tako dolgo skupaj,« je pojasnil Robert.

Lani so zasedli na festivalu narečnih popevk z novo skladbo »Hej, hej lidje« drugo mesto za narečno besedilo, letos jih čaka priprava nove zgoščenke, nastopajo na različnih prireditvah, novo leto pa so pričakali v Italiji, kjer so skrbeli za dobro razpoloženje na tamkajšnjem silvestrovanju. Tudi Megijina služba je povezana z javnostjo. Ve-

Robert in Megi sta se spoznala že pred petnajstimi leti, njun Luka pa je star tri leta in pol.

liko ljudi se je spomni kot dobre novinarke, kot dopisnice POP TV iz Maribora. Zdej je zaposlena pri slovenski pošti, kjer skrbi za stike z javnostjo in ureja njihovo glasilo. Čeprav je njeno delo zanimivo, včasih pogreša čar novinarstva. »To pa tudi zato, ker je včasih lažje stati na novinarjevi strani mikrofona kot na strani izprašanega,« nam je razložila Megi, čeprav prizna, da ji tudi sedanja stran mikrofona zaradi prejšnjih novinarskih izkušenj ne dela težav.

Pošta bo dostavila telegrame

Tako pri Robertovem kot pri Megijinem delu ostane zelo malo prostega časa. Družina ga izkoristi za to, da preživi skupaj vsak trenutek. Sobota je ponavadi namenjena nakupom, nedelja pa izletom. Za prvi maj bodo obiskali Portorož, poletje pa preživljajo na morju in se še vedno spominjajo lanskih počitnic na otoku Braču. Ko ima Robert vaje z Metulji, vzame s sabo tudi sina Luko. »Navdušen je nad bobni,« sta povedala Robert in Megi.

Sicer pa so načrti družine v tem trenutku usmerjeni v bližnjo prihodnost, saj pričakujejo naraščaj. »Zato kadar obiskujemo trgovine, vse pogosteje gledamo otroške obleke in pleničke,« se nasmejeta naša sogovornika, Megi pa pohvali Roberta, da ji je že pri prvem porodu in med porodniškim dopustom stal ob strani in ji pomagal. Glede na življenjsko moč, radost in prijaznost, ki jo izžarevata Megi in Robert, lahko ob koncu tudi mi zatrdimo, da pri tem ne bosta imela nobenih težav. Kdo ve, morebiti pa bo vmes nastalo tudi kakšno novo besedilo za skupino Metulj, ki bo prineslo novi uspeh na festivalu, pri pošti pa se tudi že veselijo vseh telegramov, ki jih bo dobila družina ob prihodu novega člana.

Metulji so pričakali novo leto v Italiji. Fotografija je nastala na nastopu v Firencah.

Slovenska vojska v sestavi mirovnih sil v Bosni

Dejstvo, da je načelnik generalštaba slovenske vojske Prekmurec, brigadir Ladislav Lipič, je na neki način botrovalo tudi odločitvi vrha slovenske vojske, da na obisk slovenskih vojakov v enotah SFOR-ja v Sarajevu ob ekipah koprške in slovenske televizije povabijo tudi novinarja z Murskega vala. Zaradi podatka, da sem iz istega mesta kot njihov šef, pa je bilo čutiti med visokimi oficirji, ki so skupaj z novinarji odleteli z vojaškim letalom znamke Turbolet, nekoliko večjo previdnost in obzirnost, kot bi je bil deležen sicer.

Otroci v Stariću se radovedno drenjajo okoli slovenskih vojaških policistov. Ti na terenu vedno vzamejo sladkarije zanje.

Pri NATU smo že zraven

Tanja Marković, predstavnik za stike z javnostmi pri generalštabu Slovenske vojske, je organizirala dvodnevni obisk v Sarajevu do sekunde natančno. Čeprav je delala deklet pred prihodom v vojaško vodstvo na nacionalni televiziji, je očitno pozabila, da zlasti televiziji tudi ob maksimalni disciplini ne morejo povsem spoštovati po vojaško napisanih minut, ki naj bi jih prebili pri določenem delu. Ker pa je bila naša skupina majhna, smo se sprosti dogovarjali in ppravili vsak svoje delo v splošno zadovoljstvo.

Že na vojaškem delu sarajevskega letališča smo naleteli tudi na prvi zaplet: Francozom, ki upravljajo letališče, nikakor ni bilo pogodu, da so nenadoma prišli v objektivne televizijskih kamer in mojega fotoaparata. Slovenski organizatorji so nam pozneje pojasnili, da imajo dovoljenje za snemanje in intervjuje le v mednarodni vojaški bazi Butmir 2 v Sarajevu, medtem ko so vsa druga snemanja vojaških objektov in oseb prepovedana. V bazi Butmir 2 delujeta poleg dveh vodov slovenske vojske, voda vojaške policije in motoriziranega voda, kar šteje skupaj z oficirji 49 vojakov, predvsem velika enota italijanskih karabinjerjev in manjša romunska enota. Da so slovenski vojaki kljub majhnosti svoje enote kar cenjeni v sestavi mednarodnih enot, nam je potrdil tudi poveljnik baze, polkovnik italijanskih karabinjerjev Ksaverio Cotticelli: »Že pet let so Slovenci del naših enot in dogovarjamo se celo, da bi njihovo kvoto v Bosni povečali.

Trajalo bo še leta, da si Bosna opomore. Pozabili pa ljudje ne bodo nikoli.

Njihova prednost je seveda poznavanje jezika domačinov, skupaj z drugimi pripadniki MSU-ja (mednarodnih specializiranih enot) pa skrbijo ob demonstraciji fizične navzočnosti tudi za zbiranje informacij na terenu. »Kako dolgo bodo mednarodne enote v Bosni še potrebne?« vprašam italijanskega karabinjerja. »Dolgo! Še najmanj štiri, pet let je potrebnih, da se razmere toliko uredijo, da bodo znali živeti brez nas.«

Bojan Gregorič, podpolkovnik Slovenske vojske in poveljnik 17. bataljona slovenske vojaške policije, pozitivno ocenjuje vlogo svojih vojakov na misiji v Sarajevu in hkrati pojasnjuje izraz zbiranje informacij. »Ne gre za neko vohunsko dejavnost. Naši vojaki se s terenskimi vozili zapeljejo v posamezne vasi, načrt jim določi vodstvo misije, v katerem sodelujejo tudi naši oficirji. Potem pa v pogovoru z domačini pač izvejo za kakšne probleme, te pa sporočijo naprej, mednarodne enote pa o svojih izsledkih obvestijo lokalne oblasti.«

Med obiskom slovenske zdravstvene ekipe v bazi Butmir 2, ki jo v celoti upravljajo Američani, me je za rokav hitro pocukal medicinski tehnik Jože Štefanec iz Tropovec: »Spoznal sem vas po glasu.« se pohvali. Pove, da sicer dela v sobo-

ški bolnišnici in da se je za polletno delo v Bosni odločil skupaj z družino. Pridruži se nama še Tonček Lisjak, vojak v M. Soboti, sicer doma iz Ljutomera, ki je v misijo prišel že drugič, po vrnitvi pa se bo verjetno oženil. Slovenska zdravstvena ekipa, dva zdravnika in pomožno osebje, skrbi za zdravje okoli 2000 vojakov in oficirjev v obeh mednarodnih bazah v Butmirju. Tudi o njihovem delu so v poveljstvu enot SFOR in MSU polni pohval. Med zdravniki v tej enoti je bila pred časom tudi kirurginja Suzana Koltaj iz soboške bolnišnice, ki je zdaj načelnica zdravstvene službe v slovenski vojski.

Drugi dan v praksi doživimo, kako delajo slovenske posadke MSU na terenu. Razdelimo se v terenske Puche in se odpeljemo v planinske vasi v okolici Kladnja. Vojaki, ki so z nami, povejo, da smo kak lučaj od glavne frontne črte v bojih med Srbi in Muslimani, v muslimanskem delu. »Onstran hriba je že Republika Srbska,« pojasnjujejo. Tik preden se razkropimo, da ne bi štirje džipi z oznakami SFOR in MSU preveč vznemirili ljudi, se ustavimo pred gostilnico v vasi Vitalj, ki leži ob križišču. Gostilničar Suad Bobić je ravno zakuril ogenj, pod žarom pa ima pripravljenega jagenjčka, ki ga bodo, ko bo pečen, snedli delavci bosanske Elektrodistribucije. »V najemu imam gostilno. Lastnik je iz Republike Srbske.« »Prihajajo v gostilno tudi Hrvatje in Srbi?« vprašam Muslimana Bobića. »Samo v gostilnah se družijo,« je odločen. »Meni nacionalnost gosta ni pomembna!«

V vasi Starić na dvorišču očitno zapuščene tovarne pohištva srečamo skupinico ljudi. Ibro Hercegovac slovenskim vojakom pojasni, da je tovarnica, ki je v stečaju, zanje edino upanje za preživetje. »Časi so taki, da bi, če se ne bi organizirali pri stražarjenju, nepridipravi v hipu pokradli drago in povsem dobro opremo v tovarni. S tem pa možnosti, da bi še kdaj delali v njej, padejo na minimum.«

V vasi je živele pred vojno skoraj tretjina Srbov. Se vračajo? »Pridejo pogledat. Problem pa je, da so v njihovih hišah Muslimani, ki so k nam prebegnili iz krajev z večinskim srbskim prebivalstvom. Njihove hiše doma so porušene ali naseljene s Srbi. Začaran krog, iz katerega bomo težko našli izhod, kljub zakonom in dogovorom mednarodne skupnosti.«

Ravno ta »začarani krog« je poleg številnih nesmiselnih mrtvih, ki jih je dala bosanska vojna, tisti, zaradi katerega je zelo malo sogovornikov – optimistov. Kot je veliko vprašanje, kdaj bodo odstranili številne ruševine sredi Sarajeva in povsod po Bosni. Očitno pa je, da bodo mednarodne vojaške enote še vrsto let nepogrešljiv del bosanske stvarnosti.

MARJAN DORA

Tudi poveljnik baze Butmir 2, italijanski polkovnik Cotticelli, se rad razgiba v razkošnem fitness centru.

Življenje
piše zgodbe

z Golega

»Šestindevetdesetletna babica seka veje in jamra, da jo vse boli in da si želi, da bi že prišla smrt. Ta se nenadoma pojavi in babico ogovori: 'Klicali ste me, tukaj sem.' - 'V redu: tu imaš sekirico in pomagaj mi pri delu!«

To je domislica, ki mi jo je v začetku pogovora povedal 76-letni Anton Škraban iz Domajinec. Je že tako, da človek včasih kliče smrt; ko pa ta pride naproti (starost, bolezen, nesreče ...), jo skušamo odvrniti.

Podobna je izkušnja mojega sogovornika, ki je imel v svojem življenju toliko težkih trenutkov, a se je pozneje k sreči vse nekako uredilo in spet je zasijalo sonce.

»Rodil sem se v Domajincih v veliki družini. Vleklo me je v Mursko Soboto. Komaj štirinajst let sem imel, ko sem začel delati pri trgovcu Hekliču, potem pri slaščičarju Pauku, nato pri

Človeku ni dobro biti sam, vendar Anton ne misli več na življenje v dvoje, kajti ne čuti se osamljenega: zaposluje ga delo pri domačih živalih in delo v domači konjičarski delavnici.

arhitektu Novaku ... Želel sem k tovarnarju Benku in ta me je celo sprejel, a z zaposlitvijo ni bilo nič, ker je izbruhnila vojna ...«

Anton je odšel 1941. leta na delo v Avstrijo, od koder se je vrnil domov v Domajince 1945. leta. Istega leta v maju so ga vpoklicali v JLA. Bil je v različnih krajih in različnih enotah, vojaško suktnjo pa je slekel šele po treh letih – 1948. leta, ko je bil star dvaindvajset let. Takrat je bilo politično zelo dobro, če si delal v mladinskih delovnih brigadah. Tudi sam je odšel za nekaj mesecev graditi novi Beograd. Potem so ga kar hitro sprejeli na delo v Tovarno avtomobilov Maribor (TAM). Sprva je delal kot priučeni delavec, pozneje se je ob delu izobraževal in postal kvalificirani strojni ključavničar.

»V TAM-u sem delal do 1951. leta. Nekega dne so me v stanovanju obiskali udbovci in miličniki in odpeljali v mariborski zapor. Nič ni pomagalo, da sem bil brigadir in kandidat za sprejem v ZK, ko pa naj bi se pregrešil zoper 113. člen kazenskega zakonika. Širil naj bi sovražno propagando. Res je: v pogovoru s sodelavci in na sindikalnih sestankih sem opozarjal na razne nepravilnosti, pa tako tudi na nemoralno ravnanje direktorja, ki je imel veliko in deloma nezasedeno stanovanje, drugi (delavci) pa niso imeli kje spati. Bilo je tudi obdobje informbiroja, ko naenkrat ni bilo dobro kaj reči o Rusih, sam pa sem izjavil, da so med njimi tudi dobri ljudje, saj sem se z njimi pogovarjal, ko so zasedli Prekmurje ...«

Človek otoka

Antona Škrabana so zasliševali, a ga niso zlomili. Iz mariborskih so ga odpeljali v ljubljanske zapore, od tam pa, ne da bi mu formalno sodili, v neznan kraj. Zapustiti je moral svojo ženo Štefko, rojeno v Jurkloštru. Pozneje sta se ločila.

»Šele od sotrpinov sem zvedel, da sem na Golem otoku. Takoj pa naj povem, da moja dejanja očitno niso bila tako huda, da bi moral zaradi njih v celico in posebno obravnavo, ampak sem bil v koncentracijskem taborišču. Pa vendarle: okusil sem nočne 'uzbune' in še kakšno maltretiranje. Spali smo v nadstropnih posteljah, v posamezni baraki pa nas je bilo kakih dvesto. Glave so nam 'prali' na političnih prevzgojnih urah, kjer seveda ni bilo ugovarjanj. Če bi kako zinil, bi zaporniku hitro podaljšali prestajanje kazni. Vsi zaporniki smo bili 'politični'. Veliko izobražencev, oficirjev ... Delal sem kot vzdrževalec strojev v kamnoseški delavnici. Hrana je bila taka, da se je dalo preživeti.«

Leta 1953. se je Anton vrnil z Golega otoka nazaj v rodne Domajince. Je že tako, da če nimaš kam drugam, greš pač k očetu in materi. Čez čas se je ojunčil in odšel v TAM v Maribor, kjer so ga spet sprejeli v službo. Tam se je dodatno izobraževal in pridobil naziv visokokvalificiranega ključavničarja.

»Leta 1955 pa sem pri Cankovi prekorščil jugoslovansko-avstrijsko mejo, saj sem si želel v bogatejši svet. Nisem nameraval na Zahod, ampak sem iz Avstrije pobegnil na Češko. Že v času stare Jugoslavije sem slišal, da je tam dobro življenje. Pa tudi za nekatere stroje in avte sem vedel, ki so bili tam izdelani.

Skratka, industrijska država. Tam so me najprej dali v sedemmesečni zapor, saj so očitno mislili, da sem kak vohun; potem pa sem se zaposlil v

Imel je tri ženske, zdaj pa živi sam

Škodini tovarni v Českých Budějovicah in - ostal deset let. Tam sem spoznal svojo drugo ženo - Čehinjo Zdenko.«

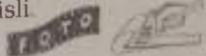
Čeprav si je pridobil češko državljanstvo, je bil še vedno tujec. Deloval je v sindikatu. Prekipelo mu, ko je hotelo območno politično vodstvo v vodstvu že tako državnega sindikata svojega človeka. Posredno so ga opozorili, da je še vedno tujec. Odšel je na dopust v Slovenijo in ni se več vrnil. Počasi se je ohladila tudi zveza z ženo s Češkega.

»Leta 1967 sem se zaposlil v soboški Ločilki, poznejši Panoniji, in delal v montaži do 1969. leta, ko sem odšel v Nemčijo in dobil službo v BMW-eju. Tam sem se spoznal s svojo tretjo življenjsko sopotnico Margo, ki pa je 1989. leta umrla. Od 1984. leta sem upokojenec. Živim sam v veliki hiši na Pasiki v Domajincih.«

Gostitelj Anton Škraban pa se sploh ne čuti osamljenega, kajti veliko bere: knjige, časopise, revije. Na Pasiki sem videl na paši pet ovac, v kletkah in tudi na prostem so bili zajci in golobi. Ima tudi pure in kokoši.

»Za vse to moram skrbeti in mi ni dolgčas.«

Anton Škraban je ohranjen šestinsedemdesetletnik. Za kondicijo skrbi z delom in tudi vsakodnevnimi vajami na napravah za razgibanje. Na četrto žensko pa ne misli. **Štefan Sobočan**

Panonija Kocljevih bojnikov in poljedelcev

V sedanjiku so nam ceste sveta na široko razprte. Potujemo v Mehiko, Grčijo, na Kitajsko ... Spoznavamo rojstna območja civilizacij. In v naši soseščini je eden od rojstnih krajev naše oziroma slovenske omike. Skromen, *blaten* je. Mnogi od nas ne vedo, da se mu reče Blatenski kostel ali Blatograd. Ob madžarskem Balatonu v Zalavaru so njegove ostaline. Naši literarni ustvarjalci danes naslavljajo svoja dela z madžarskimi izposojenkami. *Boug plati* pa je po naše pisal madžarski kapitan v blatenski trdnjavi v 16. stoletju! ...

... *Pradomovina (tudi mlajša) je zunaj naših življenjskih mejnikov. Zrasla je z meglenimi obzorji davnine, pa četudi jo kronološko loči od današnjih dni »samo« eno tisočletje, je od zdajšnje domovine, od Slovenije, komaj poldrugo uro avtomobilske vožnje ...* je med drugim zapisal Franc Šebjanič v Slovenskem izseljenškem koledarju pred 33 leti.

Versko, politično, kulturno središče

Blatenski kostel (Zalavar) je bilo mesto blizu jugozahodnega dela brega Blatnega jezera v porečju reke Zale na Madžarskem. Kraj je izrecno, zgodovinsko izpričan kot mesto. Šlo je za panonsko slovensko središče Pribine in Koclja. Bil je sedež posvetne in cerkvene oblasti. Tukajšnja cerkev je nadaljevala s tradicijo starejših kulturnih krajev.

Boug plati je po naše pisal madžarski kapitan v 16. stoletju

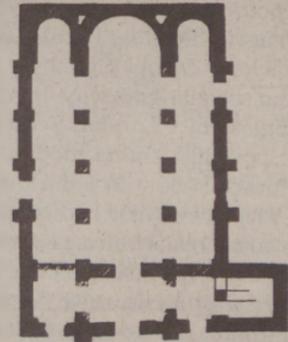
Blatenski kostel pomembno središče naše mlajše pradomovine

Slovanski knez Pribina se je tu pokristjanil in postal močna opora pri širjenju fevdalizma med Slovenci oziroma našimi daljnimi predniki. In prodiranju fevdalizma so se poskusili upreti nekateri slovanski knezi, med njimi leta 869 Pribinov sin Kocelj.

V Blatenskem kostelu sta se večkrat mudila brata Ciril in Metod ter tukaj postavila temelje samostojnemu

slovanskemu kulturnemu življenju. V tem času je bil Blatenski kostel središče političnega in kulturnega življenja naših prednikov. Tako poročajo naši zgodovinski viri.

Arheologi so našli na opisanem območju slovanske grobove iz devetega stoletja. Najdeni so na utrjenem, tako imenovanem Grajskem otoku. Tu je stala tudi cerkev, ki je bila zaradi neustreznih arheoloških izkopavanj uničena. In v času 1946-'47 so bili izkopani na otoku Rečeskutu na reki Zali temelji cerkve sv. Janeza Krstnika. Gre za prvo cerkev s krščevalno pravico na tem območju.

Tloris bazilike blizu Blatograda. Bazilika je bila postavljena v 9. stoletju.

Začetek naše naselbinske kulture

Nace Šumi v svoji knjigi *Naselbinska kultura na Slovenskem* uvršča Krnski grad na sedanjem avstrijskem Koroškem in Blatograd na Madžarskem na začetek naselbinske kulture naših prednikov v novi domovini v zgodnjem srednjem veku.

In Šebjanič je pred desetletji še pisal: ... *Povsem odmaknjena krajina, polna samote, melanholije in tišine - z nekaterimi tipičnimi slovanskimi ledinskimi imeni kot so na primer Nedam in Mekenje ...*

To težko dostopno območje je bilo za madžarske konjenike oziroma osvajačce Panonije trd oreh. Dolgo niso mogli zavzeti utrjenega slovenskega selišča s cerkvijo. Madžari so uporabljali dobro vzdrževano blatograjsko trdnjavo po zavzetju tudi za svoje potrebe, predvsem v obrambi pred Turki. In še sredi 16. stoletja je kapitan grajske postojanke Mezölaki Ferenc v svojem pismu o stanju gradu uporabil udomačeno slovensko frazo *boug plati*.

Tukajšnje arheološke najdbe izpričujejo dokaj razvito kmetijsko-živinorejsko kulturo davnih slovenskih rodov. In pomembna so lastna imena, ki napeljujejo na slovanski vir. V madžarskem jeziku je ostalo več tisoč slovanskih izposojenk. Iz slovanskega panonskega govora izvirajo besede, ki se nanašajo na kmetovanje: seno (szena), brazda (barázda), brana (borona), kosa (kasza) ...

Blizu je Panonija Kocljevih bojnikov in poljedelcev. Zasluzi si, da obudimo praspomin, se odpeljemo v bližnje kraje narodove prabitnosti.

Franček Štefanec

Dragotine Kocljeve žene

Ta znameniti nakit naj bi pripadal Kocljevi ženi.

Zanimive so bile izkušnje, zavzetost, popolna predanost delu najstarejše slovenske arheologinje dr. Paole Korošec. Pred nekaj leti je v intervjuju za *Delo* pripovedovala Tomažu Švaglju tudi o svoji največji arheološki najdbi:

«...Bil je prelep sončen dan junija 1947, ko smo izkopavali na zahodni terasi Ptujkega gradu. Kolegico M. Nola, takratno preparatoriko Arheološkega muzeja v Zagrebu, sem šla zbuditi že ob petih, ker se mi je proti jutru sanjalo, da bom našla nekaj sila lepega. 'Ampak, gospa Paola, saj je še zgodaj,' je rekla, jaz pa: 'Mery, vstani, ob šestih morava biti dol.' Spali smo namreč v gradu in smo vsak dan hodili dol na grajsko teraso. Ob šestih sva bili res tam, gledali sva temnejši pravokotnik na tleh, kjer je bil grob. In potem ji rečem: 'Ti začni pri nogah, jaz bom pa pri rokah in od tam proti glavi.' In ona začne pri nogah, jaz pri rokah, z nožičem odstranjujem zemljo in na lepem ga najdem. Čudovit, velik, zlat prstan! Kričala sem tako, da se je moj mož ustrašil, ker je že mislil, da je kaj narobe. No, zdaj veste, zakaj sem navezana na ta prstan. Potem smo nadaljevali in prišli še do zlatih uhanov, srebrnih uhanov, značilnega toaletnega nožička in dveh velikih, kroglastih, bronastih gumbov. Pokojnica je imela na eni roki navaden srebrn prstan, na drugi pa velikega, zlatega ...»

Po ugotovitvah dr. Paole Korošec naj bi šlo za odkritje groba žene slovenskega kneza Koclja, ki je imel sedež blizu Blatnega jezera na Madžarskem. V neki darilni listini piše, da so Kocljevo ženo pripeljali v Pettouiam, današnji Ptuj. Mesto je namreč pripadalo že Koclju in Pribini, ki sta tam zidala cerkev.

Modna oblikovalka

Tatjana Kalamar

Med učenjem na Gimnaziji Murska Sobota, ki sem jo končala leta 1993, sem spoznala, da »večanje obzorja« nikoli ni dovolj veliko. Zakoni narave so mi bili bližje skozi fiziko in biologijo, družboslovje pa skozi jezike. Oboje združiti z umetnostjo, je pomenilo, najti skupni imenovalec.

»Modo istovetim s silo in ne s stanjem«

Po uspešno opravljenih sprejemnih izpitih sem se vpisala na Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani, kjer imajo na tekstilnem oddelku smer oblikovanje tekstilij in oblačil. Med študijem sem sodelovala na različnih razstavah in modnih revijah v Ljubljani. V absolventskem času smo organizirali tudi modno revijo v Argentini (Buenos Aires). Diplomsko delo (kolekcija oblačil za golf) sem zagovarjala septembra 1999. Moška in ženska kolekcija oblačil za golf, narejena v sodelovanju s tovarno oblačil Mura, je bila decembra istega leta predstavljena tudi v prostorih Doma gospodarstva v Ljubljani. Vse, kar sem počela, je bilo povezano tudi s potovanji po Južni Ameriki (Argentina, Urugvaj, Bolivija, Peru), Japonski (Kyoto, Tokyo) in Evropi (Španija, Anglija itd), kjer sem se učila španščine in izpopolnjevala v angleščini v London School of English. pripoveduje znana modna oblikovalka iz Murske Sobote, 27-letna Tatjana Kalamar.

Pripravnštvo je začela novembra 1999 v tovarni oblačil Mura, s katero je sodelovala že od prej (praksa, diploma). Sedaj oblikuje moška oblačila nove Murine blagovne znamke, imenovane e.mura. Kot stalni sodelavki Vestnika smo ji zastavili nekaj vprašanj, povezanih z njenim poklicem.

Kdo vas je sploh navdušil za modno

oblikovanje? »Teško vprašanje. Verjetno so »krivci« v družini. Ker sem najmlajša, sem »pobirala« vse, kar sem slišala o arhitekturi in gradbeništvu. Opazila sem le, da me namesto hiš zanimajo obrazi in karakterji, ki se projicirajo tudi skozi kulturo oblačenja. Vedno so mi bile všeč funkcionalne in jasne rešitve, ki ponavadi niso enostavne.«

Kako se oblačite? »Nosim uniformo, sestavljeno večinoma iz črnih in modrih kosov oblačil. Vem, da se veliko modnih oblikovalcev tako oblači. Verjetno se tako distanciramo od svoje dejavnosti, gre pa tudi za vprašanje udobja in funkcionalnosti. Od dodatkov rada nosim majhne rute, ki so kot kravate, ki kažejo značaj in počutje glede na priložnosti. Namesto njih pa tudi nakit. Zlato.«

In kakšni so sicer vaši pogledi na modo? »Modo razumem kot silo in ne kot stanje; kot refleksijo časa, družbe in okolja. Moda je govorica, izražena s kulturo oblačenja, saj vemo, da so tudi oblačila tista, ki odkrivajo naše privilegije in težnje. Lahko nam pomaga odkriti svoj individualni stil, zato se lahko dobro počutimo. Tudi Donna Karan že od nekdaj razglša: »Če se dobro počutite, ste tudi lepi.«

Milan Jerše

Tatjana Kalamar

Besede mode

Smernice za pomlad/poletje 2002

Pomlad in poletje bosta odsev radikalnosti, barvitosti in svežine. Predvsem naravni materiali, kot so bombaž in lan, bodo obarvani v nebesno modro, rdečo, turkizno, travnato

zeleno in lila. Od nebarvne bela prevladuje nad črno. Siva ne izostaja. Veliko poglavje zajemajo džins in variante v klasičnih oblačilih. Opazimo lahko, da videz denima prehaja tudi v klasična oblačila višjih cenovnih razredov. Ženske bodo krasile bluže in mini oblekice z volančki, prihaja pa ravna in stroga silhueta, ki bo vidnejša v naslednji zimi. Moški postajajo čedalje opaznejši, saj nakazujejo oprijete majice in srajce z visokimi in dokaj širokimi ovratniki silhueto telesa. Udobje in funkcionalnost sta na prvem mestu. Vzorci so predvsem grafični.

Z našega štedilnika

Pšenična juha

Gobova rulada

Repni zavitek z bučnim semenom

Sadni sorbet

dušimo, da voda izhlapi, repa pa se zmečka.

Vlečeno testo razprostrimo po deski, pokapljamo z oljem, potresemo z repo in drobtinami ter nato še pokapljamo s smetano, v kateri smo razžvrkljali jajce. Zavijemo in položimo v pomaščen pekač. Zavitek premažemo s preostankom smetane in jajca. Pečemo 30 minut pri 170 °C.

Sadni sorbet

Sestavine: 100 g kivija, 100 g banan, 100 g mango, 10 cl pomarančnega soka, 40 cl polsuhega penečega vina, 2 cl limoninega soka, 50 g sladkorja, 5 cl sadnega likerja

Priprava: Sadje olupimo in pretlačimo, nato ga pomešamo s sladkorjem, likerjem, limoninim in pomarančnim sokom ter vinom. Za dve uri damo v zamrzovalno skrinjo. Občasno premešamo, da dobimo kašo. Sorbet ponudimo v ohlajenih kozarcih, in sicer tako, da damo v kozarce malo zdrobljenega ledu, nanj vlijemo pripravljeno kašo in okrasimo z rezinami sadja.

zimo. Dodamo pašteto, sesekljane gobe, brusnični džem in drobtine.

Vse skupaj dobro premešamo in začnimo. Zrezke na deski potolčemo, solimo in premažemo z nadevom, zvijemo, robove zašpilimo z zobotrebci in na vročem olju opečemo. Zalijemo z žganjem, da popestrimo okus, flambiramo in nato zalijemo z vinom in osnovo od pečenke. Vse skupaj dušimo do mehkega. Nato odstranimo zobotrebce, narežemo in z omako serviramo.

Repni zavitek z bučnim semenom

Sestavine: 100 g vlečenega testa, 200 g sveže bele repe, 30 g bučnega semena, 6 g drobtin, 10 cl kisle smetane, 1 jajce, sol, olje

Priprava: Repo olupimo, naribamo in solimo. V kozici jo z malo vode in seseklanim bučnim semenom počasi

Gobova rulada

Sestavine: 600 g svinjskega stegna (4 zrezki), 120 g jetrne paštete, 60 g čebule, 3 cl olja, 80 g mešanih gob, 25 g brusničnega džema, 30 g drobtin, sol, poper, muškati oreh, 5 cl olja, 10 cl belega vina, 5 cl žganja, 30 cl osnove od pečenke

Priprava: Čebulo narežemo na drobne kocke in jo na olju prepra-

SKUHA NO Z ZLATO ŽLICO

Branko Časar, kuharski mojster

Česen štiti pred sevanjem

Izpostavljenost ionizirajočemu sevanju je pogostejša, kot si ljudje mislijo. Ponavadi povezujemo sevanje z radioaktivnimi padavinami po jedrskih poskusih ali nesrečah, kakršni sta se pripetili v Černobilu ali na Otoku treh milj.

Večina ljudi ne ve, da obstajajo še drugi, pogostejši viri ionizirajočega sevanja. En vir je npr. radonsko sevanje iz granita; ta izvir ionizirajočih žarkov znanstveniki in zdravstveni strokovnjaki ocenjujejo kot posebno nevarnega. Posledice za telo so lahko uničujoče. Do izpostavljenosti ionizirajočemu sevanju lahko pride med medicinskimi diagnostičnimi preiskavami in zdravljenjem z obsevanjem. V prelomni raziskavi so znanstveniki inkubirali človeške limfocite (bele krvne celice imunskega sistema) v kulturah živih tkiv, odstranjenih iz telesa. Nekaterim teh tkiv so nato infundirali sveži česen, nekaterim L-cistein in nekaterim starani česnov

izvleček. Nekaterih tkiv sploh niso obdelali s česnom. Potem so vsa tkiva obsevali z 2000 radi. Ena kultura ni bila izpostavljena niti sevanju niti česnu.

Preiskava tkiv v treh dneh po obsevanju je potrdila zaščitno sposobnost česna. Kulture so mikroskopsko pregledali 3, 24, 48 in 72 ur po obsevanju. V kontrolni kulturi, tisti, ki ni bila izpos-

tavljena niti česnu niti sevanju, so ostale bele krvne celice žive celotno tridnevno obdobje raziskave.

V kulturah, ki so bile izpostavljene sevanju, pa je bila poškodba različna - in odvisna od tega, v čem so celice gojili pred obsevanjem. V tkivih, ki niso bila zaščitena s česnom, so bele krvne celice odmrlle skoraj takoj. V tistih, ki jih je varoval svež česen, je večina belih krvnih celic propadla v prvih treh urah; do izteka 24 ur so odmrlle vse bele krvne celice v kulturi. Tkiva, obdelana z L-cisteinom ali staranim česnovim izvlečkom, pa so bila zelo dobro zavarovana pred škodljivimi učinki sevanja. Na koncu 72-urnega testnega obdobja je bilo živih in aktivnih še približno 80 odstotkov limfocitov.

Raziskovalci na podlagi te in drugih raziskav sklepajo, da ima sveži česen toksične učinke, medtem ko starani česnov izvleček varuje pred poškodbami zaradi sevanja.

Povzeto po Earl L. Mindell, Česen

Lep pozdrav vsem, ki berete Vestnik, ki vsak teden prinaša v naše domove obilo novic iz naših krajev. Tokrat bo za nekatere še posebej zanimiv prispevek v mesečniku Pen, kjer boste lahko zasledili rubriko Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja. Prosim, da vprašanja pošljete na naslov: Vestnik, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 M. Sobota. Da bi bil lahko odgovor na Vaša vprašanja čim bolj popoln, Vas prosim, da pošiljate vprašanja s podrobnejšim opisom težav, še posebej velja to za težave z neznanim vzrokom. Najbolj se bom razveselil vprašanj na temo bioenergije in radiestezijske [vse o življenjski energiji, zakonitostih zdravega bivanja in spanja ter podobno]. Seveda bom odgovoril tudi na vsa druga vprašanja, povezana z Vašim počutjem (utrujenost, nevroze, nespečnost, kako zdravo spati, težave, s katerimi se srečujete vsakodnevno in jih ne znate rešiti).

Bioenergoterapevt

Štefan Titan odgovarja

Prvi odgovor je namenjen bralki Milici iz okolice Sv. Jurija ob Ščavnici. Gospa Milica, žal je iz Vašega kratkega pisma zelo težko najti konkreten odgovor, ker so Vaša vprašanja preveč splošna in bo lahko tak tudi odgovor. Pravite, da ne spite, bolijo Vas noge in kolena in imate krče ter hladne noge. Omenjene težave se pogosteje pojavljajo pri starejših osebah, žal pa zadnje čase tudi pri mlajših.

Spanje: na spanje vpliva veliko dejavnikov - nezdravo postavljeno ležišče (kozmična, zemeljska in tehnična sevanja), fizična neaktivnost, preveč zaužite kave, čaja ali česa podobnega, starost, delo v izmenah, strah, skrbi, hrup in nočna apneja. Če so kriva sevanja, se zbudimo med eno in četrto uro po polnoči. Zjutraj smo zaspani, utrujeni in nervozni. Za odpravo tega vzroka je treba obiskati strokovnjaka, ki Vam bo določil zdrav položaj ležišča (ne kupite dragih vložkov za ležišča in drugih čudežnih pripomočkov, ker Vam ne bodo odpravili težav). Veliko je primerov, ko ljudje, ki se pogosto zbudijo, mislijo, da malo spijo. Pri spanju gre bolj za kakovost spanja kot za količino. Če spimo štiri ure in vstajamo spočiti, ni razloga za preplah, če pa

poležavamo po deset ur na dan ali spimo več, kot mislimo, da je normalno, in vsajamo utrujeni, je treba ugotoviti vzrok in ga čimprej odpraviti. Za odpravljanje teh težav pa smo predvsem usposobljeni prav bioenergetiki - radiesteziisti.

Bolečine v kosteh in sklepih največkrat povzročata osteoporoza in izraba sklepov. Priporočam Osteopan (eno tabletko na dan po zajtrku) in masažo kolen z navadnim milom za pranje.

Noge so največkrat mrzle zaradi izrabe kolčnega dela hrbtenice, osteoporoze ali zdrsa diska med petim in šestim kolčnim vretenom. Predlagam ogrevanje križa z ogreto krovno opeko. Če pa povzroča mrzle noge ožilje, jih je treba masirati z izvlečkom divjega kostanja (kostanj na tropinovki ali vazogel). Pišete, da imate ponoči težave zaradi krčev, za kar so vzrok krčne žile. Priporočam masažo z izvlečkom divjega kostanja. Jaz pa imam pozitivne izkušnje prav z vazogelom, ki ga dobite v lekarnah.

Priporočam Vam podrobnejši pregled v moji ordinaciji - Studio za bioenergijo in radiestezijsko Štefan Titan, Tropovci, Šolska ul. 2, vendar se je treba prej naročiti.

Lep pozdrav do prihodnjic!

Priporočamo

Papa test

Test ima pomembno vlogo pri preprečevanju tumorjev na materničnem vratu. To je preprosta in sorazmerno poceni preiskava, zato se lahko množično uporablja, kar je z nekaterimi drugimi napravami nemogoče, saj so postopki bodisi predolgi bodisi predragi in veliko ljudem nedostopni.

Preiskava se opravi tako, da ginekolog s pomočjo majhnega instrumenta, polisnjenege v maternico, vzame bris celičnega materničnega vratu. Postopek je povsem neboleč. Vzorec se prenese na stekelce in pošlje v laboratorijsko preiskavo, rezultat pa je običajno znan že čez teden dni.

Zgodnejši spolni odnosi lahko pomenijo tudi zgodnejšo možnost za nastanek raka na rodilih. Prvi papa test je priporočljiv takoj po začetku spolnih odnosov.

Čeprav ima tovrstno testiranje izjemen preventivni pomen, so z varčevalnimi ukrepi v zdravstvu posegli tudi na to področje. Zdravstvene zavarovalnice odobravajo takšno testiranje ženski le vsaka tri leta, kar je zagotovo slab varčevalni ukrep. Če bo ostalo pri njem, pa si vsaj tiste, ki to lahko, test privoščite pogosteje!

Čeprav je vas, v kateri živi Slavko, cena tistih značilnih spotegnjenih prekmurskih vasi in se je meni vedno zdelo kar velika, so mi zatrčili, da je pri njih tako, da vaščani drug o drugem vse vedo in da med njimi pač ne more ostati nič skritega. Celotno to so mi pripovedovali, da stanuje v hišah na obeh straneh ceste kar veliko mladih družin, v katerih sta oba doma iz te vasi. Fantje in dekleta so se od nekdaj radi družili, zato ni nič čudnega, če je med njimi vzplamtelo toliko ljubezni, ki so se skoraj praviloma končale tako, da je najprej prišlo na svet dete, potem pa so se poročili. In živeli eni bolj, drugi manj srečno, a vsi v nekakšnem prepričanju, da bodo pač vedno ostali skupaj. Pa kakorkoli že je, tako so se odločili, mesto in partnerja za življenje jim je pač določila usoda.

Tudi Slavko ni razmišljal drugače. Ko sta se z Mileno spoznala, sta imela komaj sedemnajst let in ni še bila polnoletna, ko se jima je rodila deklica Anja. Njegovi starši z desne strani ceste in njeni z leve so se odločili, da bosta zidala na njenem, tik ob domači hiši, oboji starši pa bodo pomagali. Ko mi Slavko pripoveduje o tistih časih, pravi, da ga kar malce grabi nostalgija, saj so se imeli res lepo. Mladi so na travnikih za hišami igrali nogomet, skoraj praviloma so si prinesli s seboj

bila, pa je že pila več, kot sem kdaj koli kasneje videl pri odraslih zrelih ženskah. Saj ne, da bi popivala, ko smo mladi odšli kam ven ali ko smo dobili obiske ali ko sva šla sama posedet v soboško Zvezdo. Pila je sama, skrivaj. Kaj kmalu sem se naučil iskati skrite steklenice, polnih in praznih je bilo povsod vedno dovolj. Skrivala jih je povsod - od stranišča pa do spalnice in celo v Anjino posteljico.

Pravi mi, da se mu je svet sesul, šok je bil že pri prvem spoznanju tako velik in tako rušilen, da ga ni mogel nikoli več ustaviti pa tudi prestopiti ne. Kaj vse je poskusil, mi je razlagal: prosil je, rotil, obljubljal, grozil, se pogovarjal s svojimi starši in z Mileninimi. Nič ni pomagalo. Še huje je bilo, ko je ugotovil, da Mileni velikokrat nosi in kupuje pijačo njena mama.

»Nekaj pa mora imeti od življenja, ko je še tako mlada, mi je večkrat govorila in niti slišati ni hotela mojih prošelj in trditev, da ne dela prav. Da je Milena njen otrok in da bo pri njej vedno našla podporo, mi je govorila in delala vse tako, da je bilo vedno huje.«

Začuda v vasi nekako še zdaj ne vedo natančno, kaj se pri Slavkovih dogaja. Šušljajo in ugibajo že, a Milena zna svojo željo po pijači utapljati tako, da je to kar najmanj opazno, pije skrivaj in takrat, ko nikogar ni blizu. Seveda je njena Anja to še kako čutila in Slavko

Domače usode SLAVKO

zaboj piva in potem so počasi »pljukali«. Ne, nikoli niso popivali, vedno pa so na veliko in glasno debatirali in urejali politiko njihove vasi pa seveda vse države in se mladostniško šopirili in ugotavljali, kako in kaj bi bilo treba narediti, da bi bilo boljše in lepše.

A je bilo takrat čisto dovolj lepo in dobro, smeje pravi Slavko, ki je medtem že zakoral v trideseta leta in je tako mladosten, da kar ne morem verjeti, da ima že hčerko osmošolko. Medtem sta z Mileno in z njenimi straši postavila hišo, jo opremila, in ker sta oba zaposlena in ker so oba dedka in obe babici še mladi in željni pomagati, jim pravzaprav nikoli ni bilo nič hudega.

Vidite, tu pa so odpovedali vsi opravljivi v naši vasi, mi smeje pripoveduje Slavko, a v njegovem glasu vseeno čutim, da mi skuša povedati nekaj manj prijaznega, nekaj prav nič veselega. Čutim, da je ta njegov smeh eden tistih, ki ga pogosto uporabljamo in kažemo le pred ljudmi, ga pa snamemo takoj, ko zapremo za seboj vrata domače hiše.

»Že prvo leto sem spoznal, da z Mileno ne bo lahko. Še polnoletna ni

pravi, da je z leti prav zaradi otroka vse skupaj postajalo vedno huje. Zdaj je Anja že prikupna pubertetnica, velikokrat joče, prosi očeta, naj pomaga. On pa ne ve, kako. A tiho doda, da vseeno večkrat razmišlja o tem, da bi tudi on moral imeti še kakšno pravico do drugačnega življenja, da pri tridesetih vendar ne more pa tudi noče tako končati. Ko je hotel nekega dne svoje stvari zložiti v potovalko in preprosto oditi, se mu je njegova drobna deklica, njegova Anja obesila na roko in ga rotila, naj ostane, naj je ne zapusti. Zavedel se je, da Mileni ne more pustiti otroka, in je ostal. To je bilo že pred leti in od takrat, pravi, ni nikoli več resno razmišljal, da bi šel. Le kako naj se kosa z usodo, zagotovo bi ga na koncu tako ali tako preliščila!

Pa so mi pred kratkim pripovedovali novico dneva: Slavko ima menda vezo s sodelavko, ženo nekega zapitega tipa, in kar nekajkrat so ju že videli v Diani, kako posedata ob kavi in se na dolgo pogovarjata.

Kaj sta morda le uspela preliščiti usodo, sem pomislila, pa čeprav le za nekaj goljufivih, a lepih uric, ki sta jih očitno oba še kako potrebna.

SKUŠAJTE POMAGATI
SKUŠAJTE POMAGATI

Kaj bi storili vi???

Nasvet, mnenje ali kar lastno zgodbo pošljite do 20. marca 2002 na naslov Pen - Vestnik, Ulica arh. Novaka 13, 9000 M. Sobota. Najzanimivejše bomo objavili!

Stregli so nam *spred in zad*

ali polž v solati (2)

Ko se človek odloči, da bom kam šel, ni v bistvu prostor najodločilnejši, ljudje namenajo veliko več pozornosti čisto osnovnim in morda banalnim stvarim – kot so gostoljubnost, prijaznost, ustrežljivost in medčloveški odnosi. Res je zelo malo potrebno, da dobijo ljudje tisto, česar v sodobnem življenju ponavadi primanjkuje – človečnosti.

... tako, da imamo sedaj kar slabo vest, saj so »nas stregli spred in zad«, ker smo zjutraj pozno vstajali, so Ferencovi težka dela že opravili ...

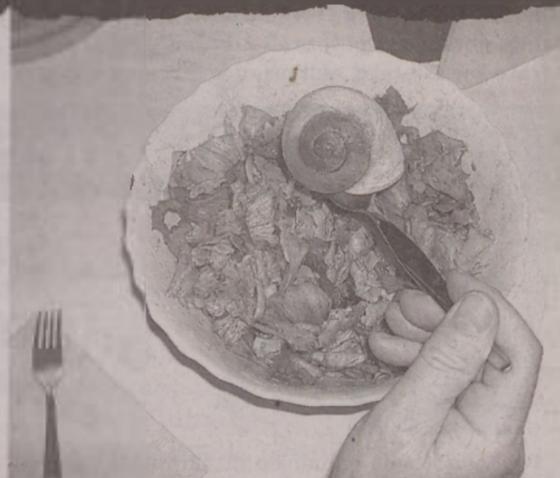
Nikakor pa ne moremo mimo opazk, ki letijo na hrano. In hrana je tista druga, če ne prva, zelo pomembna determinanta člo-

Knjigo z vtisi imajo tudi v gostilni Mali raj na Razkrižju, kamor radi zahajajo Prekmurci in Štajerci pa tudi iz sosednje Hrvaške pridejo na kakšno pijačo. Nekdo je zapisal:

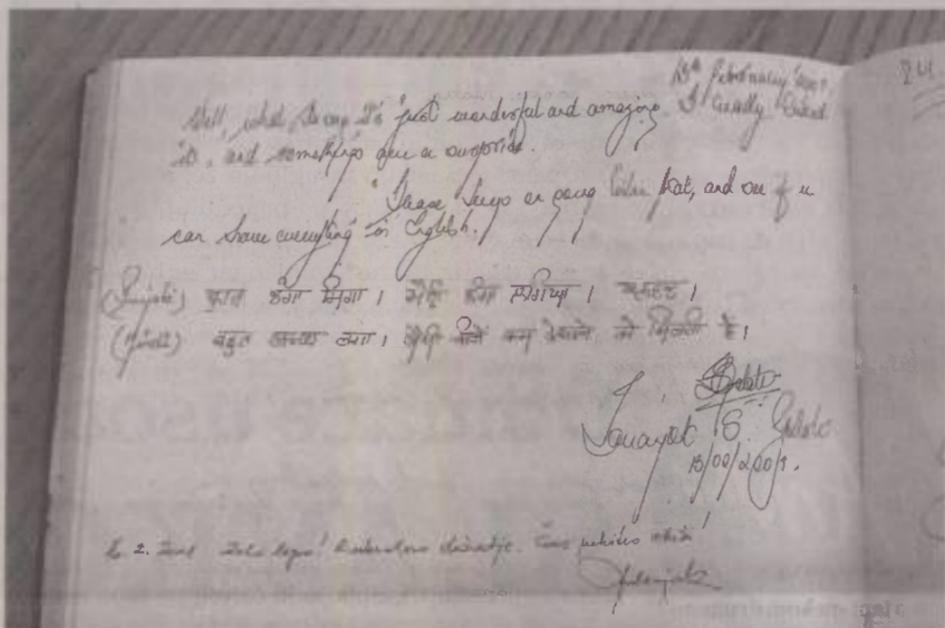
Ob sobotah je najbolj zanimivo, ko se iz gostišča sliši živa glasba.

Ob njej lahko zasanjajo zaljublenci ali si obrabijo čevlje ljubitelji polk in hitrih plesov.

Druge pa skorajda nismo našli knjig vtisov, no, knjige več ali manj imajo, vendar so prazne. Zakaj so prazne, pa je že tema kakšnega drugega prispevka. Zelo dobro urejeno knjigo vtisov imajo tudi

razstavo v soboškem muzeju, veliko je pohval, kar nekaj pa je podobnih temu zapisu:

V dobro urejenih knjigah je tudi marsikaj narisano, čeprav ne znamo razbrati, pa so zanimiva tudi sporočila v drugih jezikih in pisavah. V knjigi vtisov pokrajinskega muzeja so besedila ljudi iz Amerike, Madžarske, Francije, Kanade in še od kod, zanimivi pa so zapisi v tajščini, kitajščini, grščini, pisavi Indije in še kakšni.

Tisti, ki nimajo knjige vtisov, sploh ne vedo, kaj zamujajo, kajti že s površno analizo lahko ugotovimo, da so največkrat uporabljene besede: lepo, čudovito, gostoljubni, prijazni, uživali smo in druge besede, ki predvsem hvalijo. Redkeje se v te knjige prikradejo graje ali manj prijetni vtisi, čeprav konstruktivna in dobromamerna kritika nikoli ni odveč. Žal pa je v našem okolju veliko več gostiln, restavracij in drugih lokalov, ki teh knjig nimajo. Tudi zaradi pomanjkanja teh knjig je trajalo preiskovanje terena kar nekaj dni, v tem času pa sem zamenjala dva fotografa in več kot deset lokalov. Tam, kjer jo imajo, pa je lahko gostilni samo v ponos.

Tudi pri Ferencovih na Krašcih je knjiga vtisov res lepo presenečenje in pravi balzam za dušo, ko končno najdeš nekaj oprijemljivega. Mislim, da sem se tu počutila kot arheolog, ki najde zanimivo najdišče, ali pa vsaj podobno, tako redke so namreč. Pri Ferencovih zbirajo vtise že od leta 1993, sprti pa dodajajo tudi fotografije, je razložil gostoljubni gospod Ferenc. Med njimi so zapisale svoje občutke mnoge znane osebnosti, ki so se ustavile pri njih ali pa pri njih celo preživele nekaj dni, med drugim Marjan Podobnik pa vremenar Andrej Pečenko, ki ima menda svoje korenine s teh koncev, namestnica bavarskega kmetijskega ministra in še kdo. Mnogi, ki so pri njih preživeli počitnice, so se s Prekmurjem srečali prvič. Samo pomislite, kako pomemben je prvi vtis. Zanj nimaš nikoli druge priložnosti.

Prvič smo bili v Prekmurju in prvič smo imeli srečo, da smo naleteli na prijazne ljudi, ki so nas sprejeli v svoj dom in nas razvajali s svojimi dobrotami in prijaznostjo.

veškega opažanja. Sicer pa sta dobra hrana in prijaznost velikokrat povezani in skoraj ne moreta ena brez druge.

Bograč je bogovski!

Včasih pa ljudje zaupajo povsem intimne vtise:

Tiste štoklje so letale nad nama, morda prihodnje leto ne prideva več v dvoje, ampak v troje.

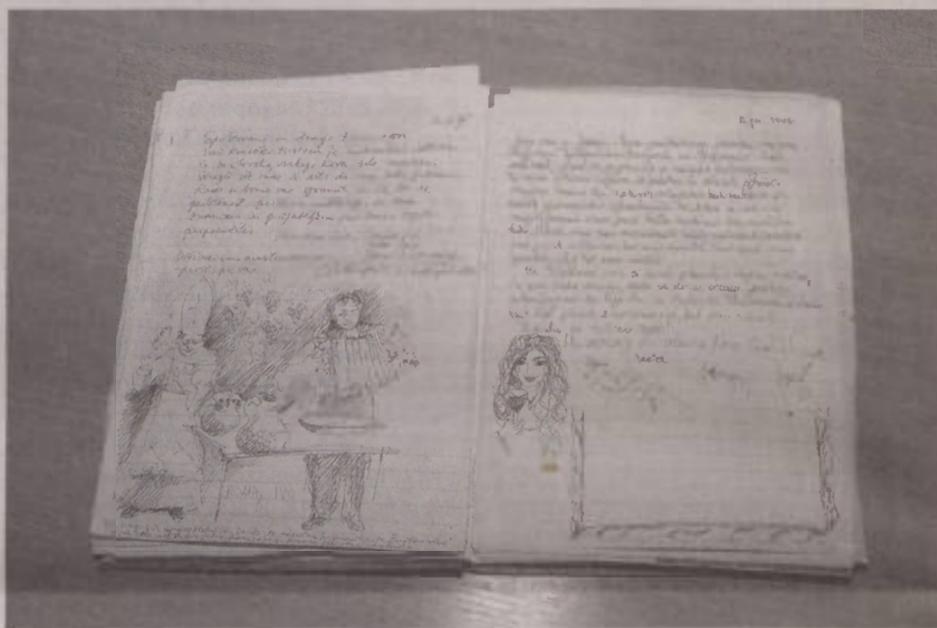
Odkrili smo nove razsežnosti svojih sposobnosti: Zmožni smo jesti več, kot smo mislili, tudi spati smo sposobni dlje, kot smo mislili.

Čeprav so vtisi v glavnem dobri, smo pa eno pripombo le našli, zapisal jo je devetletni Jure:

... želel sem pomagati v kuhinji, pa so mi to večkrat preprečili.

Takole pa smo presenetili šefico v razkriškem Malem rajju, ki nam je prinesla knjigo vtisov.

Ferencovi imajo najlepšo knjigo vtisov, kar smo jih našli do sedaj.

pri na turistični kmetiji Tremel v Bokračih. Ker pa lokal trenutno urejajo in prenavljajo, so jo nekam založili in je kljub nekajdnevni iskanju vse družine niso našli. Ko jo bodo našli, jih bomo gotovo obiskali.

V muzejih so knjige bolj običajne

Nekoliko drugače pa je s knjigami vtisov v kakšnih muzejih, galerijah, tam so ljudje veliko bolj pripravljeni zabeležiti svoj mnenje ali vtise ali se le podpisati. Tako se spodobi in tako so nas učili v šoli. Ogedali smo si knjigo vtisov Pokrajinskega muzeja Murska Sobota, ki je, čeprav zelo mlada, precej zajetna in dobro popisana.

Takšen prikaz svoje dežele lahko pripravijo le ljudje z velikim srce.

Hvala bogu, Prekmurci ga imajo.

Nam, ki ne živimo več v Prekmurju, pa izhajamo od tukaj, pomeni morda razstava več kot domačinom.

Ta zadnji zapis me je nekoliko zbodel v oči, potem pa sem ugotovila, da ni daleč od resnice. Res so svoje vtise zapisovali bolj Nепреkmurci in Neprleki ali pa Pomurci, ki ne živijo tu. Ni bilo kaj prida domačih imen, na mojo žalost pa je to domnevo potrdil tudi Cveto Cvetko, vodič po razstavi, ki je povedal, da obiskuje muzej le malo domačinov, v glavnem šolarji. Mladi pa muzej velikokrat povezujejo z nečim dolgočasnim. Najdemo pa tudi tak zapis:

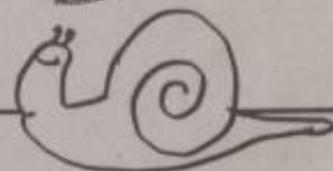
Muzej je čudovit, veliko zgodovine, ki je za nas Prleke pomembna. Nismo upali, da bo ta muzej tako Fool Cool.

Nemalo pa je tudi zabavnih zapisov in tovrstnih pripomb, mladost ima pač svoje razsežnosti, nekateri kaj pripišejo, tudi svoje telefonske številke, ali celo kaj narišejo. Sicer pa so ljudje nasploh zelo navdušeni nad

V svojem življenju sem obiskala že vrsto muzejev, vendar še nisem obiskala muzeja, ki je tako lep kot vaš.

Vsaka knjiga in tudi knjiga vtisov je zgodovinski dokument, zato ji posvetite svojo pozornost. Pripravite svoje knjige vtisov in pripomb, prihajamo. Morda tudi k vam!

A. Nana Rituper Rodež
FOTO Jure Z. in Nataša J.

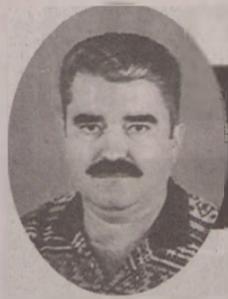

v solati!

Povejte na Penov glas!

Vabimo tudi vse vas, dragi bralke in bralci našega časopisa, da nam zaupate svoje vtise, ki ste jih doživeli v lokalih ali na javnih mestih. Lahko je kaj lepega, ste kje prav posebno dobro jedli ali pa so vas sprejeli prijazni ljudje, so vas morda rešili iz nerodne situacije. Prav gotovo pa se vam je zgodilo tudi kaj takega, kar gostilnam ni ravno v ponos. Morda takrat niste imeli poguma, da bi to zapisali ali komu povedali. To lahko storite sedaj in na ves Penov glas poveste svoje. Dobro in slabo, vse skupaj lahko pripomore k izboljšanju kakovosti ponudbe v naših lokalih. Napišite nam, kakšen je bil vaš polž v solati!

Vaše vtise, pritožbe, pohvale in pripombe čakamo na naš naslov: za Polž v solati, Pen, Podjetje za informiranje, 9000 Murska Sobota ali po elektronski pošti Nana.rr@p-inf.si

OSTE
BAKAL

I Z

M O J E G A

A R H I V A

EKSKLUZIVNI INTERVJU S SINOM MILICE MAKOTER

II. Tomi Makoter bi rad postal odvetnik

Čeprav je star šele 22 let, je TOMI MAKOTER že lep čas preživel za rešetkami, a glede na premoženjsko stanje to še zdaleč ne bi bilo potrebno. O Tomiju se je v javnosti veliko vedelo že prej, zlasti zaradi sodelovanja v nečednih poslih s prebežniki, še posebej pa po sodelovanju pri tatvini očetovega osebnega avtomobila, in sicer samo dva dni pred njegovim umorom. Zaradi tega avtomobila je Tomi danes v zaporu, po začetnem sumu pa so ga izločili iz kroga osumljencev za umor očeta. Kljub temu smo mladega Makoterja kot pričó srečali tudi na glavni obravnavi zoper njegovo mamo Milico in druge obtožene za umor Janka Makoterja. S svojim takratnim pričanjem je Tomi skušal zadevo preusmeriti drugam, saj so se njegove izjave precej razlikovale od mnogih dotedanjih in tudi od tistega, kar je bilo zapisano v obtožnici. Tako je dejal, da sta živela njegova mama in oče vsak po svoje, povezovalo pa ju je samo skupno podjetje. Prepirla pa naj bi se predvsem zaradi Jankovega ljubosunja. Priznal je, da je prihajalo tudi med njim in mamo Milico do nesoglasij, a je menil, da je zanj veliko naredila, čeprav ni podpirala njegovega načina življenja. Med njima je prišlo dvakrat do fizičnega obračunavanja, enkrat pa jo je nenamerno poškodoval.

Na dan umora očeta bi moral zjutraj odpotovati na konjske dirke v Zagreb in Ljubljano. V kritični noči je bil dalj časa odsoten, saj naj bi bil z dekletom na območju G. Radgone, M. Sobote in Lendave. Domov je prišel zgodaj zjutraj. Vhodna vrata na terasi so bila na stečaj odprta, kar pa se mu ni zdelo nenavadno, ker so imeli ob toplih večerih vrata vedno odprta. Zjutraj ga je prebudil brat Sašo in ga vprašal, kaj so naredili. »Nisem vedel, za kaj gre, in sem takoj šel za njim pogledat. Šele takrat sem videl očeta ležati v mlaki krvi,« je dejal Tomi. Potrdil je tudi, da naj bi mu pokojni oče enkrat bežno omenil nekakšno izsiljevanje za 400.000 mark ter nadaljeval: »Oče je imel tudi svoj črni fond, za katerega mama ni vedela. Vedel pa sem jaz in še nekateri ljudje, ki so vedeli za njegove priprave na nakup novega konja. Govorilo se je, da naj bi bilo v črnem fondu 300.000 mark in za te ne vem, kam so po njegovi smrti izginile.« Kako je prišel do tega denarja?

»Menda se je dogovoril z dobaviteljem nekega stroja, da naj izstavi fakturo, na kateri bo znesek višji, kot je vreden stroj, razliko pa bi dobil on. Za obstoj črnega fonda sta vedela tudi stric Jože Makoter, Marjan Tramšek in še kdo.«

O očetu je v nadaljevanju govoril bolj slabo, saj je dejal, da se je opijal in bil občasno agresiven. Iz časopisov naj bi izvedel, da naj bi mama naročila tudi njegov umor, toda ker časopišom ne verjame, tega ni jemal resno. »Mama tega ni zmožna!« je dejal.

ZA UMOROM OČETA JE NEKDO DRUG

Po maminu obsodbi je Tomi ostal v zaporu, pridno se uči in opravlja izpite na Srednji ekonomski šoli Murska Sobota. Redno pa obiskuje tudi sodišča, ker proti njemu tečejo nekateri postopki. In na enem od teh smo se z njim posebej za PEN tudi pogovarjali. Ali je bilo glede na materialno stanje potrebno, da je »zavil« na kriva pota?

»Splet okoliščin je pač pripeljal do tega in sedaj ne morem iz te kože. Nekomu sem bil namreč na poti in so me morali odstraniti s prostosti. V vseh primerih so mi namreč sodili za dejanja, ki jih nisem naredil.«

Torej so bila vsa kazniva dejanja, za katera so vam doslej sodili, podtaknjena?

»Glede postopka v zvezi z ukradenim očetovim BMW-jem bi mi lahko sodili kvečjemu za goljufljjo, kar pa zadeva zapor zaradi prepričitve uradnega dejanja, pa je šlo za napačno ovadbo nekega drugega kaznivnega dejanja. In zakonsko se ne sme soditi za kaznivo dejanje, ki je bilo izzvano.«

Imeli ste tudi veliko mandatnih kazni?

»Vse te kazni se nanašajo na prehitro vožnjo z osebnim avtomobilom in podobne manjše kršitve predpisov.«

Vsekakor pa vam ni vseeno, da so vašo mamo obsodili na 30 let zopora?

»Vse skupaj je konstrukt, kajti še zdaleč ne drži nič od tistega, kar se je slišalo na glavni obravnavi. Tožilstvo ni imelo nobenega dokaza, ki bi bremenil mamo, tako da si je tožilec samo ustvaril neko zgodnico, ki je 'larifari'. Po drugi strani pa sodišče ni hotelo prisluhnuti številnim dokaznim predlogom obrambe, ki bi dokazali ravno nasprotno.«

Tudi sami ste kritičnega jutra [26. 9. 1999] prišli domov, kjer je pokojni oče že ležal mrtev?

»Ko sem prišel domov, ni bilo nič sumljivega, sam nisem ničesar videl ali čutil. In šele zjutraj, ko so me zbudili, da bi se z očetom peljal na konjske dirke v Zagreb, sem videl krvave stopinje in vse druge sledi. Šele takrat sem videl očeta v sobi ležati mrtvega.«

Kakšno je vaše mnenje o tem, kdo bi lahko umoril vašega očeta?

»Prepričan sem, da je pri umoru sodeloval nekdo, ki je zelo blizu naši družini, celo v rodbini. Bil je to nekdo, ki je zelo dobro vedel, kaj in kako mora narediti.«

Če bi denimo to počeli vi osebno, ali bi izbrali kakšen drugačen način?

»Seveda, kajti za to je veliko drugih možnosti.«

Omenili ste, da bi tistega kritičnega jutra z očetom morali odpotovati na pomembno kasaško tekmovanje na Hrvaško?

»Tako je. Najprej bi sam tekmoval na dopoldanskih dirkah v Zagrebu, pozneje pa bi nadaljevala pot proti Ljubljani, kjer bi nastopila posebej, tako jaz kot oče.«

Ali menite, da lahko sodišče mami potrdi visoko zaporno kazen?

»Vse je mogoče, toda še vedno obstajajo izredna pravna sredstva, kjer se bo lahko dokazovalo tudi nasprotno od tistega, kar je trdilo tožilstvo. Upam in verjamem, da bo višje sodišče izvedlo dokazne postopke maminih zagovornikov.«

V vsakem primeru verjamete, da mama ni kriva za očitano kaznivo dejanje?

»Tako jaz kot mnogi drugi smo o tem prepričani. Mama bo prišla domov, za zadevo pa stoji nekdo drug.«

Zakaj potem vsi vztrajno molčite o tem 'nekom drugem'?

Problematicni fant iz Prlekije

»Vsekakor ga ne moremo imenovati, saj vidite, da že bratu Sašu in nekaterim drugim sorodnikom grozijo. Pravzaprav je o tej zadevi smrtno nevarno preveč govoriti in je še vedno bolje molčati. Toda če sodišče samo ne bo ugotovilo, da mama ni kriva, potem sem pripravljen na vse posledice in bom vse povedal. To bo za nekoga zelo boleče. Za moje trditve pa bo zanesljivo veliko dokazov.«

Ali ni malo presenetljivo, da tako zelo verjamete v mamo, čeprav je javna skrivnost, da prej z mamo nista bila v dobrih odnosih?

»To je nekaj drugega, kajti nekoč sem bil preveč zaprt vase in nikomur nisem dovoljeval, da bi se mešal v moje življenje. Mama je pritiskala name, da se moram učiti in podobno, tako da je prihajalo do preprirov. Sicer pa se je po očetovi smrti vse spremenilo in sva se zelo dobro ujela. Ni bilo nobenih preprirov in tudi zato mi je sedaj najbolj pomembno, da mama čimprej pride domov.«

ŽELIM BITI PRAVNIK V NAŠEM PODJETJU

In če se to ne bo zgodilo, sami pa se boste vrnili domov, ali bosta lahko z bratom Sašom uspešno sodelovala pri vodenju podjetja?

»O tem sem prepričan. Ob tem pa že končujem V. stopnjo izobraževanja, ko bom pridobil naziv ekonomsko-poslovni tehnik. Prizadevam si, da se vrnem v podjetje in da bom koristen uslužbenec uspešnega podjetja.«

Kdaj mislite, da boste doma?

»Ostalo mi je še 22 mesecev, če pa dobim še v dveh zadevah, za kateri mi sodijo, kaj zraven, potem bom kakšen mesec več, nato pa prihajam domov za vedno. Sam verjamem, da lahko pridem najpozneje poleti 2003, če ne že prej.«

Sodijo vam za vodenje ilegalcev v M. Soboti in na Ptujju?

odvetnik

»V zadevi, ki poteka na okrožnem sodišču v M. Soboti, nisem bil zraven in verjamem, da se bo zame dobro izteklo. Ko pa gre za zadevo na okrožnem sodišču na Ptujju, pa bo najbrž nekaj, kajti tam je bila moja napaka, ki je tudi posledica bega iz zopora v Mariboru.«

Kaj ste pravzaprav želeli doseči s pobegom iz mariborskega zopora, malo izzivati pravosodje ali kaj drugega?

»Do tega je prišlo zaradi mnogih spletoov okoliščin, predvsem velikih pritiskov. Veliko tega se je nabralo in ni bilo več mogoče zdržati.«

Kako vam je sploh to uspelo izvesti?

»Predvsem je temu botrovala 'prefriganost', ko sva vse preračunala, ob tem pa tudi dobra fizična pripravljenost. To sva s sojetnikom Pintaričem, katerega sem spoznal v zaporu, načrtovala in izvedla v manj kot 14 dneh.«

Vas so policisti spet prijeli, njega pa ne. Ali se kaj slišita?

»Odkar so me prijeli policisti pri Veliki Nedelji, se še nisva pogovarjala in ne vem, kje je. Najbrž je kje na Hrvaškem, kajti on ima dvojno državljanstvo.«

Ali ni malo nerodno, najlepša leta preživeti v zaporu?

»Strinjam se z vami, toda sedaj ne morem več nazaj. Če nič drugega, potem je čas, ki sem ga preživel v zaporu, ena velika življenjska izkušnja, kajti človek postane nekako trdnější in samostojnejši. Vse to je plod velike naivnosti in tudi želje, da bi postal čimprej samostojen in da bi imel svoj denar. Toda mene je to drago stalo.«

Kako ocenjujete svoj položaj v zaporu?

»Ko sem bil še v mariborskem zaporu, so mi že vnaprej povedali, da me oni ne bodo vedno vozili na izpite, ko pa sem prišel v zapor v Celje, moram povedati, da tam posebej veliko pozornost tudi temu, da se zaporniku omogoči izobraževanje.«

Ali se z mamo Milico kaj vidite ali slišite?

»Enkrat na mesec mi omogočijo obiske pri mami v priporu, žal pa se lahko videvava samo skozi pregradno steklo, in to največ pol ure. Vsi drugi domači pa jo lahko obiskujejo brez pregrad in ovir. Ne vem, zakaj, verjamem pa, da so v mariborskih zaporih jezni name, ker sem jih tožil zaradi poškodbe v času, ko sem bil tam. Jezni pa so tudi, ker sem lani poleti pobegnil iz njihovega zopora.«

Verjamete v prihodnost?

»Predvsem si želim zaposlitev in normalno življenje, potem pa ustvarjanje družine. Že pred tem pa bi rad končal pravo, in če bo bog dal srečo, bi postal odvetnik in dobil odvetniško licenco.«

Izkušenj pri študiju prava vam gotovo ne bo manjkalo?

»Tudi to drži, kajti veliko izkušenj imam predvsem iz kazenskega prava, toda glavno vodilo na tej poti mi je dejstvo, da bomo v podjetju prej ali slej potrebovali dobrega pravnikarja, zato mi je sedaj treba še dobro preštudirati gospodarsko pravo in po končani fakulteti bi lahko vodil tisti del podjetja, ki se nanaša na pravne zadeve. Če mi bo uspelo, o čemer ne dvomim, bo kazensko pravo hobi, gospodarsko pa poklic.«

Omenili ste tudi ustvarjanje družine. Kako je z dekletji?

»Imam punco iz M. Sobote več kot dve leti. Vestno me čaka, žalostno je, da so me mediji po očetovi smrti toliko očrnili, češ da sem glavni osumljenec za umor. To pa je povzročilo, da nimam najboljšega odnosa z njenimi starši.«

Ste prepričani, da se vam slabe zadeve ne bodo ponovile?

»Že ko sem bil tri mesece na begu iz zopora, sem imel veliko časa za razmišljanje. In dojel sem, da je najbolje, da svoj dolg do države odslužim in se v celoti spremenim. Res sem tudi potem storil kaznivo dejanje, toda to samo zato, ker se nisem hotel prostovoljno vrniti v zapor. Tujce sem peljal, čeprav sem vedel, da je bilo sporočeno policiji.«

Bi še kaj dodali, sporočili svojim prijateljem in znancem?

»Najprej bi rad dodal željo, da vsa sojenja zoper mene in mamo potekajo nepristransko. In bi pozdravil vse svoje domače.«

Kak je majūtala Miša

»Se mijne,« je pravo ati. Tak je mino slovenski kulturni praznik, mino je fašenik, mino je valentin, mino je izbor za slovensko pesem, štero mo na Evrovizijo poslali. Se je mijnolo. Pa začajmo pri dnevi, da je Prešeren zagnjo kupico spil pred što zna kelko lejтами. Od sejga mau, kak je Slovenija svobodna, sakše leto talajo nagrade za najveške dosežke f kulturi. Ati je pravo, ka bi najboukše bilou, če bi ta nagrada vō vijdla kak ena velka kupica. Zako? Vej pa kak slovenska država s kulturof dela, je te nej čūda, če velka večina njeni služabnikov na velko prazni čaše nesmrtnosti. Brez kulture Slovenci nikak nemremo, sakši nosi bar enoga Prešerna pri srci - f tošni. Gnesden lejko za enoga prešerna v nej glij dobroj oštariji dobiš liter pa slatino, se mi je fčasi posvetilo, tou je naša slovenska kulturnost. Letos je dōubo najbolje glavno nagrado, cejli 2000 gezero prešerno, gospod Globokar. Te pa da so še njegovo muziko začali špilati, te je ati pravo, ka se naša famillija na tou globoko kulturo nikak ne razmi. Ešče naš Luksi je eno parkrat z bejlin prouti televiziji pogledno. Da je pa gospod Globokar f tisto duogo precko začo fudati, te je pa tak vō s sobe odleto, ka je rep pred njih vōni bil, skoro bi štok seuf odneso. Pa je minoula podelitev pa bi skoro premino naš Luksi.

Glij tan nekak, da smo bilij si puni kulture, je naš zdraf minister Keber, ka pazi, ka smo si zdravi pa lipou pa verno plačujemo dafke, vō dal, ka de f kratkon f Sloveniji tak, ka po devetoj večer nindri več, liki samo v oštariji, ne boš mogo dobiti alkohola. Dobro je tak, je pravo ati, ešče himno bi mogli spremeniti, našo, slovensko, ge si pa tou vido, ka bi štoj f svojoj himni od alkohola popejvo. Glij te den je k nan prišo strijc Marko, pa san njemi šou pravit, kakše nevoule mava z atijon pa kakšo alkoholno himno mamō mij f Sloveniji. Ati je šou f pevnico po rdečko. Te je pa pri trečon glaži pravo strijc Marko, ka »ote, ka jo napravimo za brezalkoholno« - himno. Pa smo se coj seli pa napisali:

Brezalkoholna Zdravljica

*Spet krave mo dojili
prijatli z žuljavo roko,
dokler ne počijo nam žile,
dokler ne pade ven oko,
ki solzi od skrbi,
če po vinčku ne diši.
Žive naj fsi narodi,
ki alkohol jim lepša dan,
četudi Keber hodi,
naj hodi čimdalj stran.
Da rojak pil bo vsak,
Kebra pa naj vzame vrag.*

Te je prišo fašenik. Letos je trnok dosta dice ščelo biti Heri Poter, ges bi tūj bil, če bi nam naše domače proračunske kvote tou dopujščale. Kakši Hari Poter? Ge so časi, da so deca normalni fašenki bilij, se je spitalo ati, zaj pa nekši Telebajski, letos pa tej Heriji. Kama li se tou pela? Ta televizija nan deco vničavle, je pravo ati pa je pa preštoko na Pop TV. Naša mama pa še idnouk gleda Esmeraldo. Ati jo je pijto, če misli, ka de zaj prle spreglednola, kak da jo je prvič gledala. Spreglednoli so pa tisti, šteri kda pa kda poglednejo, kak naše humanitarne organizacije poslujejo. Rdeči križ Slovenije že telko pejnez ma, ka kredite davle, pa nej to kakše šteč, takše, ka je te sploj nazaj ne dobi. Mama je atija komaj stavila, ka je že ščel leteti po kredit na Rdeči križ, da je zvedo, kak ugodno obrestno mero majo. Te so pa oudprli olimpiado, zimsko, v ovon Solenon jezeri v Ameriki. Njuf predsednik Bush je na otvoritvi povedo, ka najprle trbej teroriste spakivati, te rejšiti Amerikance pa še cejli svejt, zmejs pa športniki lejko malo smučajo, dršejo, špilajo hokej pa tak dale. Bush se našomi atiji glij preveč ne vijdi, ka san ga inouk čul, ka je pravo, ka je kak kakši kavbojec, da gučij po televiziji. »Kavbojec?« san ga pijto. Što so pa Indijanci? »Si, ka so nej Amerikanci,« je pravo ati. Pa je olimpiada tūj mijnola. No, te smo pa dočakali izbor za pesem, štera de našo Slovenijo predstavala na Pesmi Evrovizije. Pa je kak pri sen drujgon tūdi tū prišlo do zapletof. Ati se je najbolje bojo za Mišo Molk, ka je tak majūtala z rokami, kak če bi helikopter bijla, da so čakali tisti televouting. Ka je televouting, mi je povedo ati. Tou tan nekše mašine majo pa te lejko ta pozoveš pa se tvoj klic zabeleži - pa te tak tij

kak gledalec lejko odločaš, koga mo poslali na Evrovizijo. No, naj bi se, ka se je lekar nej. Tak smo sideli pa sideli pred televizijof pa čakali, ka se Miša od majūtanja zdigne v luft pa odletij. Od televoutinga so ostala samo teta. Miša je še in še majūtala, rezultatof pa od nitek. Te je pa vrezalo. Zmagale so Sestre. Samo kakše sestre, takše, ka so bratje. No, tū se je pa meni stavilo. Kmica. Kak je te zaj tou? Ati mi je razložo, ka so te sestre v resnici moški, ka so oblečeni v ženske. »Vej je pa fašenik mijmo,« san pravo. »Ja ... no,« je začo ati, »kak ti naj poven.« »Vej pa ... Ka? Vej pa?« san gledo atija. Našomi atiji nikdar ne sfalij, zaj njemi je pa sfalilo. »Ja, Vanek, tou ti pa ge ne ven povedati, tou moreš pijtati šteroga čednejšoga od mene.« Ja, če bi lejko poslali na Evrovizijo tistoga, što je najbolje džouko, bi gvinala Karmen Stavec. Njoj je uvrstitev na Evrovizijo vujšla samo za eno točko. Atiji se je najbolje vidlo, da je doj z sebe čejšala gvant. Da je pa začala z bokami se pa ta sinjavati, je mislo, ka na kakšen neizoleranon kabli stogij, pa ka jo elektrika stejple. Pa jo je nej stejpla, ona si je tak prosila še in še, je pravo ati. Pa je nej dobila. Zadosta točk. Tak ka te zaj idejo na Evrovizijo ženske, ka odijo na moški WC lulat. Ja, po razglasitvi je eden moški enoga drūjgoga kak na sakšoj pravoj veselici v zobe inouk zakelo. Miša se je pa li nej mogla odlepiti pa je nej odletejla.

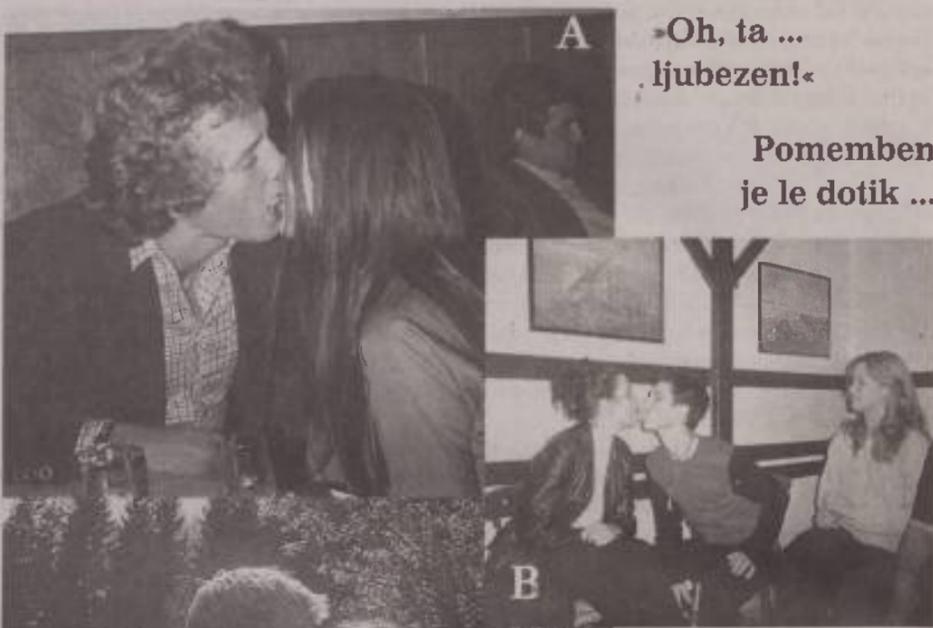
P(ozabo) S(an): Cecki na prvoy strani so nej od niti ene sestre (njuvi so bole kosmati) pa nej od Karmen (njemi so bole narazno razdišli, kak jo je stepalo) pa nej od Miše (ona, če bi takše mejla, bi njoj kouza na obrazi poučila). Cidi so, pa zna samo naš ati.

IZBIRAJTE

NAJ POLJUB POMURJA

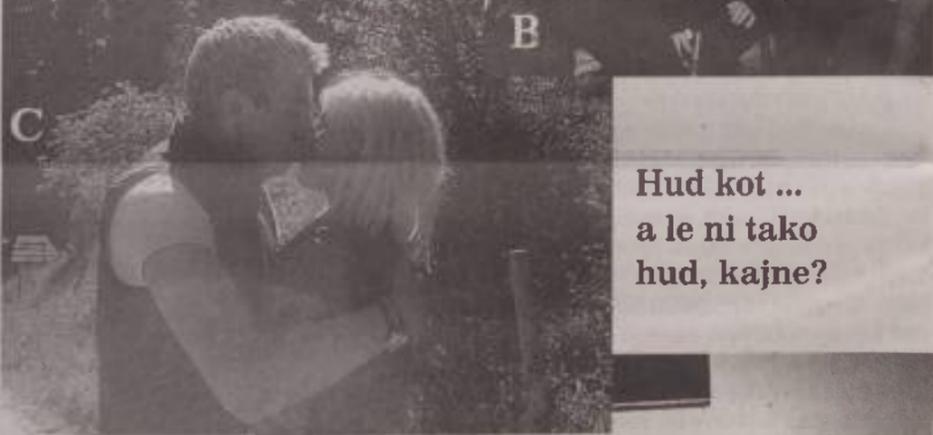
Izbrali smo šest najboljših, najbolj romantičnih, najbolj seksi, najbolj ...

Vi izbirate naj, naj, najboljšega

A
»Oh, ta ...
ljubezen!«

Pomemben
je le dotik ...

B
Hud kot ...
a le ni tako
hud, kajne?

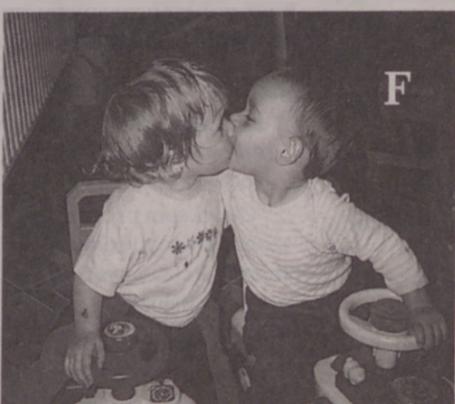
C
Kak te man
rad, škoda,
ka si moja
sestra
dvojčica ...

D
Odpelo san te za
kukel, ali ne ka bi
gezik vō rivala ...

Sponzor
NAJ
POLJUBA

E
Timi in Miša - to sta lepi par!

F
Akcijska POLJUBLJANJE V ŽIVO poteka. A ker smo Prekmurci sramežljivi, čeprav je znanstveno dokazano, da je poljubljanje ZDRAVO IN PRIPOROČLJIVO, poteka priprava počasi. Obljubljamo pa, da bo.

SMINT

V marcu bomo z vašo pomočjo izbrali NAJ... NAJ... NAJ..., glasujte torej za A, B, C, D, E ali F. Zmagovalca čaka lepa nagrada. Pošta vseh, ki boste glasovali, pa pride v boben, enega čaka praktična nagrada. Dopisnico pošljite na naslov: Agencija VENERA, Ulica arh. Novaka 13, 9000 Murska Sobota, s pripisom »ZA NAJ POLJUB«.

Kdo pa so ti mladi fantje?

Miting v

Kokoričih

V knjigi Pomurje A-Z, priročniku za popotnika in poslovnega človeka, ki ga je leta 1993 izdala zdaj že pokojna Pomurska založba, o Kokoričih zveemo, da je to obcestno naselje ob cesti Ljutomer-Videm v dolini Ščavnice. K naselju spada tudi zaselek Kokorički Prelogi pod gozdom Mlačine. V času izdaje knjige je vas premogla 128 duš. Kot večina vasi v Prlekiji imajo tudi Kokoriči svoj grb - star glasbeni instrument brumlice.

Nekoliko več o tem kraju smo zvedeli od Jožeta Štumfa, nekdanjega uspešnega direktorja Emone v Ljutomeru, zdaj pa upokojenca v Logarovcih. Prav iz njegovega zajetnega in lepo urejenega albuma smo si sposodili fotografijo mladih dečkov, ki so se tistega poletnega dne strumno postavili pred fotografa. Jože je tretji od leve proti desni.

Kokoriči se prvič omenjajo leta 1342. Takrat je štel zaselek pet hiš. So starejši od Logarovec na primer in stari ravno toliko kot Gajševci, ki so šteli tistega leta 11 hiš, danes, 660 let pozneje, pa že 13 ali 14 domov.

Na hrbtni strani fotografije je zabeleženo (zabeležko je veliko pozneje naredil in z aktualnimi podatki dopolnil Jože Štumpf):

Vaški miting 1945 - pionirji iz Kokorič. Kreslin Stanko, rojen 1935, šofer avtobusa in inštruktor v Ljubljani. Stanko Heric (1937), mizar, ima zasebno podjetje v Avstraliji. Jože Štumpf (1936), kmetijski tehnik, zdaj v pokoju. Franc Štumpf (1932), kmet v Kokoričih št. 9. Franc Vinar (1932), tesar in lastnik žage v Logarovcih. Marjan Čuk (1932), dipl. ekon., upok. direktor Tehnuniona v Ljubljani. Žigar Slavek (1937), 31. maja 1952 ga je ustrelil sovaščan, ker mu je ukradel 2

češnji. Alojz Horvat (1936), minar (upok). v Kokoričih, Avgust Benčak (1936), rudar v Nemčiji.

Miting je bil konec maja, torej kmalu po osvoboditvi. Pripravili so ga na dvorišču ene od kmetij. Mladinske voditeljice so z mladimi naštudirale kulturni program. In kdo vse je sodeloval v njem? Naši fantje na fotografiji! Recitali so pesmi Matjeja Bora, Karla Destovnika - Kajuha in morda še koga, ki je bil v čisljih takratni ljudski oblasti.

Prizorišče je bilo urejeno in pripravljeno že kakšen dan prej. Oder je bil lep, ves v zelenem. Mladinke so ga oplele z veliko bršljana. Na obeh straneh sta plapolali zastavi. Pod odrom so bili klopi in stoli, ki so si jih ljudje prinesli sabo. V programu so sodelovali tudi glasbeniki. Kar pet jih je bilo in vsi iz Kokoričev. Bolj redko se zgodi, da se kakšna vas z okrog 50 hišami pohvali s toliko muzikanti.

Nasploh je bilo takrat veliko mitingov. Vojne je bilo konec in ljudje so si želeli druženja in sproščenih srečanj. Sicer je bilo siromašno na vsakem koraku, je pa bila pred njimi lepša, svetla prihodnost, ki so jo razglašali in poudarjali krajevni aktivisti.

Na vabilih za miting je ponavadi pisalo: »Denarce in kozarce prinesite s seboj!« Za take priložnosti so vaške ženske napekle peciva in rogljičev. Takoj po vojni so na veselicah -mitingih stregli svinjsko in telečje meso (kolikor ga je pač bilo). Klobase, debrecenke in hrenovke so prišle na vrsto šele po letu 1950.

Jože Štumpf se spomni, kako so šli naslednje leto v Ljutomer na proslavo 1. maja. Peljali so se s konjem na lojtrskem vozu. Tudi voz je bil lepo okrašen. Z njega so viseli vencji iz bršljana, nosili so parole, zastave ... Spomni se profesorice Minke Zahrl. Stala je na sodu in tako dirigirala pevskemu zboru, ki je sodeloval na proslavi.

Joseph M. R.

Vabilo lastnikom starih slik

Vse, ki imajo kakšno fotografijo iz naše bližnje preteklosti, vabimo, da nam jo pošljejo s kratkim opisom ali nas pokličejo po telefonu.

Od 28. februarja do 28. marca

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN

(21. III. - 20. IV.)

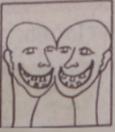
Izjemno dinamičen mesec za vse ovne, še prav posebno pa za rojene aprila. Mars v vašem znamenju vas bo navduševal za drzna, nora dejanja, spodbujal bo tudi vašo željo po športnih dejavnostih, fizičnem delu ter strastni telesni ljubezni. Dokazovali boste, da ste odlični vodja in pobudnik. Ker boste privlačni in odločni, vam bodo ljudje rade volje sledili. V ljubezni nekaj več sreče.

BIK

(21. IV. - 21. V.)

Začelo se bo stresno in z negotovostmi na poklicnem področju. Morda ne boste vedeli, kako naprej, ali pa se z drugimi ne boste mogli uskladiti glede svojih ciljev in načrtov. Težave bodo delno rešene po 8., na splošno pa boste precej manj obremenjeni po 13., ko se bo za vas začelo precej prijaznejše obdobje. Postali boste manj zahtevni in vaši odnosi z drugimi (prijatelji, domačimi) bodo postajali boljše.

DVOJČKA

(22. V. - 21. VI.)

Okoliščine vas bodo prisilile v neke aktivnosti, ki vam »ne ležijo«. Nekateri naloge ali probleme, ki so vam delali težave, boste enostavno rešili, tako da boste še sami začuden. Prva polovica meseca bo težavna, potem bo že šlo. Sredi meseca možne razprtije, predvsem v družinskem krogu. V zadnjih dneh meseca mogoči hitri zasuki pa tudi veselje, pogum, navdušenje in sreča. Prihaja obdobje, ko se boste z lahkoto odvadili ...

RAK

(22. VI. - 22. VII.)

Okrog vas bo živahno in veselo, vi pa si boste želeli, da bi imeli malo več miru ali da bi se lahko kam skrili in se izgubili. Pravzaprav je pred vami sijajno obdobje. Do 13. boste sicer čustveno morda še nekoliko izgubljeni, toda po tem datumu se začne čudovito novo obdobje. Če iščete srečo, zdaj prihaja čas, ko jo boste zanesljivo našli. Srečnejše zvezde tudi na finančnem področju. Zapravljivi boste, da je kaj!

LEV

(23. VII. - 22. VIII.)

V prvi polovici meseca boste negotovi in morda tudi prestrašeni, saj se bodo pojavljali nasprotniki in kritiki, ki bi lahko ogrozili vaš položaj v službi in družbi. Vedeli boste sicer, da imate v rokavu asa, a z njim si ne boste upali na dan. Ko boste mislili, da ne more biti slabše, se bo pojavila nova možnost. V drugi polovici meseca se boste lažje dogovarjali. Postali boste odločnejši. Za sprehod v naravo naj vam ne zmanjka časa.

DEVICA

(23. VIII. - 22. IX.)

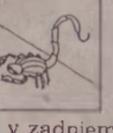
Relativno stresen mesec - pripravite se na to, da boste morali zbrati kar dovolj poguma, da prebrodite težave, ki so na vidiku! Vaš nemir dodatno vpliva na to, da je kaj narobe. Res je sicer (in to je zelo dobra novica), da boste po 8. marcu precej lažje napredovali s svojimi načrti, kot ste v zadnjih tednih. Tudi v službi se bodo zadeve premaknile. Vedeli boste, kaj vam je storiti. V zasebnem življenju bo umirjeno.

TEHTNICA

(23. IX. - 22. X.)

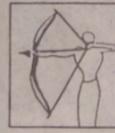
Dinamičen in tudi prijeten mesec, še posebno v 1. polovici, ko boste polni energije in prekipevaajočega veselja do življenja. Imeli boste tudi srečo (ali priložnost) v ljubezni. Po drugi strani bo precej dolgo obdobje nemira in naglice. V tem obdobju boste mimogrede lahko storili napako. Napetosti zaradi samovolje in prevelikih zahtev enega ali drugega partnerja. Po drugi strani bo sožitje tudi vroče in strastno!

ŠKORPIJON

(23. X. - 21. XI.)

Čeprav ste v zadnjem času morda zagnano delali, rezultati niso obrodili pravih sadov. Ali pač? Če ste bili uspešni, vam čestitamo, kajti v prevladujočih razmerah to ni bilo enostavno. Mnogo lažje vam bo po 13., ko bo več harmonije in ljubezni v vašem zasebnem življenju, ter po 19., ko se boste dokončno sprostili in svobodneje zadihali. Ugotovili boste, da ste bili živčni brez potrebe.

STRELEC

(22. XI. - 21. XII.)

Vesel in vzpodbuden mesec! Sproščeno razpoloženje, s katerim se boste lotevali vsakodnevnih opravkov, vas bo spremljalo še skoraj cel marec. Druga polovica meseca nekoliko bolj umirjena. Po 12. boste namenjali več pozornosti intelektualnemu delu. Lahko bi obnovili neko znanje. Ves mesec boste navdušeni za šport in rekreacijo, posebno če ste rojeni decembra. V ljubezni vam bo šlo vse po sreči.

KOZOROG

(22. XII. - 20. I.)

Ste nemirni, a ne veste, kam bi z energijo? Zelo mogoče je, da se vam zapleta in da se spotikate, toda počakajte samo še kak teden in vaši cilji bodo nenadoma dobili jasnejše obrise. Po 8. bo konec negotovosti, po 12. pa boste začeli z novim ciklusom dejavnosti na poklicnem področju. Ugodno za začetek vzporedne dejavnosti. V ljubezni in zasebnem življenju na splošno več sreče v drugi polovici meseca.

VODNAR

(21. I. - 19. II.)

Zabaven in srečen začetek meseca! V prvih dvanajstih dneh bo vaše znamenje Venera z romantiko. Lahko bi se celo na novo zaljubili ali obnovili, poglobili in predvsem osvežili svojo zvezo s staro ljubeznijo ali s stalnim partnerjem. Vsakozki boste imeli veliko telesne energije, tako da ne boste niti trenutek pri miru. Posebno živahno bo med prijatelji ali v skupinah, ki se ukvarjajo s sorodnimi dejavnostmi ali vedami kot vi.

RIBI

(20. II. - 20. III.)

Okrog vas bo živahno in veselo, vi pa si boste želeli, da bi imeli malo več miru. Pravzaprav sijajno obdobje za vas. Življenje opazujete malce bolj od daleč, približajte se mu! Tam do 13. boste čustveno morda še malo izgubljeni, toda po tem datumu se začne čudovito novo obdobje, v katerem boste gotovo našli srečo. Morda se celo na novo zaljubite! Čustev ne skrivajte, pokažite jih!

Republika Ekvador je štirinajstkrat večja od Slovenije, vendar spada med najmanjše pa tudi najrevnejše dežele južne Amerike. Ima enajst milijonov prebivalcev, od tega je 40 odstotkov Indijancev, prav toliko mesticev, drugo so črnci, mulati in zambosi. Obsega primorsko nižino Costo, andski višavji Sierra in Oriente, nizavje v amazonski kotlini in otočje Galapagos. Skozi deželo teče ekvator in po njem je dobila ime. Z ekvadorskih obal je začel leta 1532 osvajalni pohod Francisco Pizarro in pomagal pridobiti za Španijo ogromne površine novoodkrите celine in njenega bogastva. Na pomočju vulkana Pichincha je premagal leta 1822 general Antonio Jose de Sucre Špance in po njem je poimenovana denarna enota sucre.

EKVADOR

Med panamskimi klobuki v Cuenci sem Ivanka Klopčič iz Murske Sobote. Sem velika ljubiteljica planin in popotnica. Zdaj, ko sem se že dobro navadila na upokojenski poklic, mi za to ljubezen ostane nekaj več časa, in če je le priložnost, jo zajemam z veliko žlico. V Ekvadorju in Galapagosu mi je pri fotografiranju priskočila na pomoč popotna kolegica Darja Tibaut.

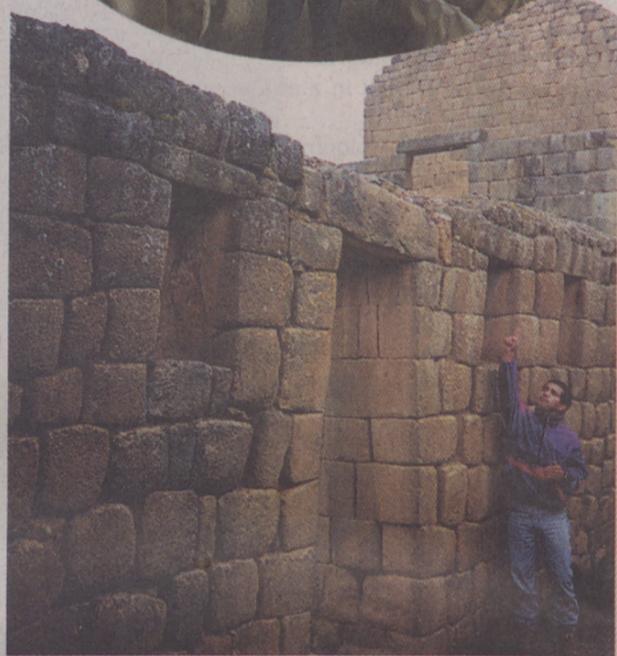

V podeželski šoli so nam na ljubo prekinili pouk. Ogleдали smo si učilnico, otrokom razdelili bombone in dobili dovoljenje za fotografiranje. Za objavo sem odbrala posnetek s šolarkama.

V revni deželi otroci zgodaj začnejo delati. Dekletce odlično obvlada statve.

Na potovanje nas je gnala želja, videti Galapagos, ki sodi s svojimi ptiči, plazilci in ogromnimi želvami med največje znamenitosti planeta. Ker pa je tako dolgo potovanje potrebno dodobra izrabiti, smo si ogledali še severni Peru z ostanki predinkovskih kultur in v Ekvadorju vsaj del vsakega od njegovih tako različnih delov. Mejni prehod med Perujem in Ekvadorjem je bil pretresljiva podoba Južne Amerike v malem: gneča ljudi in vozil, hrup in vpitje, umazanija in smrad, prodajanje in prosjačenje. Nekaj ur je trajalo urejanje formalnosti, zato smo se mejnega vrveža dodobra nagledali, potem pa sli na avtobus in cez mejo do prvega mesta. Machala leži sredi ogromnih plantaž banan, ki so poleg nafte največji izvozni artikel revne dežele. Velik kip pred mestom predstavlja moškega s šopom teh sadežev.

Inkovski trdno grajeni zid (Ingapirca)

Smejoči se kopenski legvan pod apuncijo na otoku Plazas.

Andsko višavje

Po cesti, ki se je vztrajno dvigala, smo se pripeljali v Cuenca, lepo starinsko mesto na 2.900 metrih nadmorske višine. Palače iz cvetočih španskih časov, cerkve, parki in na ulicah največ tradicionalno oblečenih domačinov. Ženske z značilnimi andskimi klobuki in z otroki na hrbtih, moški v pončih, vranje črni ravni lasje in rjavi obrazi, ki skoraj ne kažejo čustev. Prava paša za oči in skušnjava za denarnice je bila tržnica. S hotela tik ob njej smo opazovali živahnost okrog stojnic in se tudi preizkusili v barantanju. Izdelke iz volne, izjemno lepih geometrijskih vzorcev, izdelujejo predvsem v Otavalu v bližini glavnega mesta, najti pa jih je na vseh tržnicah, tudi v Evropi. V Cuenci si ogleđamo tudi delavnico panamskih klobukov, zvečer pa posedimo v znameniti penji (gostilna z narodno glasbo).

Jutro nas najde na cesti, ki pelje proti Ingapirci v bližini vasi Cañar, ki je največji kulturnozgodovinski spomenik Ekvadorja. Ingapirca je bila je center tega dela inkovske države, ki je bil s cesto dobro povezan

Tržnica v Aleusiju

Indijanski otroci ne jočejo.

Stojnica na pločniku

Amazonski deževni gozd - zeleni čudež našega planeta

Občudovalci anakonde

IN GALAPAGOS

s Cuscom v Peruju. Še zdaj so ohranjene zgradbe za bivanje ljudi, tempelj lune in sonca, vodni kanali, shrambe za živila in observatorij, saj so Inki poznali astronomijo in imeli skoraj identičen koledar s 364 dnevi kot Evropejci. Spremlja nas arheolog, ki zatrjuje, da so Španci premagali Inke le zato, ker so slednje oslabili notranji spori.

Podeželje, skozi katerega se vozimo (in hodimo, ko nam kombi obtiči v blatu), je živopisano. Valovita pokrajina je polna vode, kravjih in ovčjih čred, mleko zbirajo v večje posode kar ob poti, na odprtih poltovornjakih, ki imajo v sredi drog za ravnotežje, se podeželani vozijo v mesto, njihve so obdelane, hiše skromne. Ustavimo se v majhni soli, kjer se učiteljica trudi z ducatom solarčkov. Nam na ljubo prekinejo pouk, fotografiramo se, razdelimo jim sladkarije in si ogledamo učilnico. Na steni je zemljevid sveta in velik plakat z naslovom La gente («ljudje» v španščini), kjer so podobe tipov ljudi, ki živijo v Ekvadorju: beli, rjavi, črni, mešani ...

Dan za tem smo se od ranih ur pa tja do desete ure zvečer vozili čez andsko višavje, skozi naselja in večja mesta, kot so: Aleusi, Riobamba, Guamote in Baños, do tropskega deževnega gozda, kjer smo že v trdi temi pretrujeni končali pot v Misahualliju. Tretjič sem bila v Južni Ameriki, a take slikovitosti in pestrosti tradicionalnih oblačil, kot ob tej poti, nisem videla nikjer. Povedati velja, da je bila nedelja, ko se domačini iz oddaljenih krajev odpravijo v dolino, v cerkev in na sejem, zato so bili tudi tako ozaljšani. Prebivalci posamezne pokrajine so razlikujejo po oblačilih, barvi in obliki klobukov, dolžini kril in pisanosti pončev. Na tržnicah v Aleusiju in Guamotu smo se pomešali mednje, kupovali, fotografirali, občudovali in se zgražali. Zaradi higiene, ki je preprosto ni. Ponudba vsakovrstne hrane belcev ne privlači zaradi bojzani pred okužbo, saj se krozniki in pribor pomivajo ves dan v isti vodi. Prizori pa so tako slikoviti, da jemlje vid. Na trg pripeljejo živino, pridelke, sadje, orodje, oblačila, potem pa ogledujejo in barantajo. Zaskrbljeni smo opazovali, kako sta se na strehi avtobusa spopadala prašiček in ovca, otroci sredi luže so v vodo pomakali kruh, na stojnicah so se ponujali odrti in živi morski prašički (njihova specialiteta), pečeni pujski, perutnina ...

Poljedelstvo je preprosto, samooskrbno. Ustavili smo se ob njivi, kjer je kmet oral, in ugotovili, da to počne z lesenim plugom. Odvisnost od narave je zelo velika, saj so njive položene na ponekod zelo strma pobočja, kjer so med zeleno barvo vidne rjave zaplate zemeljskih udorov in plazov. Bolj ko je strmo, hujša je erozija. Zemljo odnaša proti cesti in reki na dnu doline, z njo polzijo skale, drevesa in njive in kmetje nikdar ne vedo, ali bodo želi, kar so sejali. Česta je večkrat vzvalovana ali zvižugana v obvoze okrog kupov skal in kamenja, ki so nenadoma zgrmeli nanjo. Pogoste poplave in potresi uničujejo infrastrukturo, kar dela deželo še revnejšo, zato je vožnja tod polna adrenalina, od začetka do konca! Z visokega gorskega prelaza na 3.600 metrih smo se spustili skoraj tisoč metrov niže v izjemno lepo pokrajino okrog Riobambe. Mesto je srce pokrajine Chimborazo, imenovane po najvišji ekvadorski gori, visoki 6.310 metrov, ki kipi kvišku z grebena Kordiljere. Za kratek počitek pa smo se ustavili v mestu Baños, kjer je bilo videti največ turistov, saj je ta kraj izhodišče za vzpone v andskih gorah.

Svet se je vedno bolj spuščal proti nizavju, ki ga prepredajo pritoki Amazonke. Zapustili smo glavno cesto in pri Puyu zavili na stransko cesto ob reki Puerto Napo. Z dnevom, ki tukaj ugasne ob šestih, se je končala naša pot po Sierru - višavju, ne pa tudi vožnja, ki nas je vodila vedno globlje k največjemu zelenemu čudežu planeta zemlja. *

Tropski deževni gozd

Mlad mišičast Indijanec je skočil na kljun dolgega kanuja in vžgal motor. Zdrsnili smo v živahno valovanje reke Rio Napo in zavijugali navzdol. Po dva in dva smo sedeli na deskah, prečno položenih čez kanu, ki je bil sumljivo luknjast. Zelenje na bregovih tega širokega pritoka Amazonke je tako bujno, da vzbuja občutek, kot da se mu hoče v vodo. Nekaj dreves, ki jih voda že nosi s sabo, se zatika ob redke otočke proda. Voda in zemlja se v stalnem spopadu tesno objemata, vendar je reka močnejša in zdaj pa zdaj pogoltno kakšen kos sosede z rastjem vred.

Z Darjo sva se veselili sedeža sredi čolna, potem pa zaskrbljeno gledali, kako se nama okrog gumijastih škornjev, s katerimi so nas opremili v Misahualliju, nabira vedno več vode. Ta pronica skozi luknjaste deske in se še hitreje dviga, ko začne silovito deževati. Juan, kot je ime čolnarju in vodniku, nam pošlje plastično posodo in čolnarju in vodniku, nam pošlje plastično posodo in pokaže, da naj vodo izlivamo. Na začetku zabavno opravilo postane po dveh urah kar zoprno, še posebej, ker je treba paziti tudi na »streho«. Navaden kos plastike je dal Juan prvemu za sabo, raztegnili smo jo do konca čolna, a plahta je preozka in curki vode uhajajo k nam. Pred pristankom neha deževati, pospravimo streho in

pasemo poglede po obrežju, kamor zavija čoln.

Zemlja je blatna, voljna in topla. Kar vleče nas vase, ko prenašamo stvari iz kanuja do prvih dreves. Stopamo v gozd, ki nas je zapeljeval med vožnjo. Mnoštvo rastlin skoraj enake velikosti, lijane, podrast, žuželke, vmes kako visoko drevo, ki je ušlo v višino in zdaj kot stražar opazuje okolico. Dotikamo se debel, grmov, raziskujemo prepletanost vej, se čudimo nenavadnim listom in cvetju in še ne vemo, da nas je že začaral duh selve, kakor pravijo Španci tropskemu gozdu. Dotikamo se anakonde, ki jo je kake tri metre dolgo prinesel Juan ovito čez rame, prislušujemo orkestru zvokov iz gozda, preiščemo lopo na kolih, kjer bomo prenočevali, in se do sitega najemo juke, ki nam jo za kosilo pripravi kuhar. Tega smo s fantom, ki mu bo pomagal, in hrano za nekaj dni pripeljali kar s seboj. Vonjamo reko, rastline, žive in odmrle živali, zibajoč se na visečih mrežah pod lopo, še bolj pa, ko sledimo Juanu v gozd. Z mačeto seka veje za prehod, zareže v skorjo, da priteče rumeni sok, v drugo, ki izceja rdeče kaplje. Razlaga učinke sokov, cvetja, listov; eno je za spanje, drugo za ljubezenski napoj, tretje omogoči halucinacije ... Barve so trajne in zaradi njih so oblačila Indijank, ki smo jih srečevali, tako slikovita.

Večerjamo na verandi, sredi katere gori v izdolbenem deblu, namazanem z ilovico, ogenj. Siti obsedimo in poslušamo. Selva poje v tisočih glasovih, ki se ubrano zlivajo, čeprav pripadajo vetru, vodi, drevesom, žuželkam, opicam, žabam ... Glasba nas spremlja na nočnem pohodu po gozdu. Padamo v blatne kotanje, izgublamo baterije, se zaletavamo drug v drugega in se smejemo. Omamljeni od srečanja z zelenim demonom se zavlečemo v spalne vreče. Zvenenje selve nas pričaka, ko se zbudimo.

Še nekaj dni smo ostali v velikem gozdu, obiskovali indijanske domačije, pili čičo in jedli juko, streljali s pihalnikom, si z drevesnimi sokovi napisali na majice Amazonija, okušali plodove kakavovca in druge, opazovali izpiranje zlata, se vozili s splavom iz balsovih debel po reki, šli iskat krokodile, poslušali lajanje opic ter se čudili, zabavali in občudovali. Potem je zagoreli amazonski Indijanec Juan, ki je kar izžareval čutnost in mamil dekleta, obrnil čoln v nas-

Udomačeni pelikan

protno smer, proti toku in nazaj v civilizacijo. Spet je silovito deževalo in nas nevarno premetavalo, nam pa je bilo žal, da moramo od tod.

Na poti sem prejela sporočilo o smrti v sorodstvu, kar me je ob tem, da sem šla od doma zelo razdvojen, dodatno obremenilo. Poleg tega sem se bala deževnega gozda. Potem pa je prav tu v tem čudežu narave izginila moja tesnoba, zato odslej verjamem, da so kraji, ki zdravijo duše.

Quito

Glavno mesto Ekvadorja Quito je eno najlepših južno-ameriških mest in ima najugodnejšo, vedno svežo klimo. Leži na 2.850 metrih nadmorske višine in ima milijon dvesto tisoč prebivalcev. Relief mesta je valovit, ob jasnem vremenu pa se od tod vidijo okoliški s snegom pokriti vulkani. Lepo je ohranjen stari del mesta, nad katerim je grič z velikim kipom device (La Virgen del Quito). Devica ima krono iz zvezd in stoji na zmaju, ki je z verigo priklenjen na orlovo perut ob njeni rami. Prebivalstvo je, tako kot povsod na tej celine, zelo pobožno, zato iz panorame mesta izstopajo zvoniki številnih cerkva. Stanujemo v hotelu Wien in se hitro znajdemo v uličnem vrvežu, saj so ulice po špansko razporejene v kvadre. Največja gneča je ob glavni avneniji Amazonas in na trgu neodvisnosti (Plaza de Independencia).

Od tod se odpeljemo v Otavalo, ki je center velike pokrajine, katere prebivalci se ukvarjajo z domačo obrtjo že od leta 1917, ko je krajevni vodja prinesel ta zgled iz Škotske. Tkejo volno, jo barvajo, iz tkanin izdelujejo raznovrstne izdelke, po katerih so postali znani po svetu. Zaradi kupčije potujejo v sosednje države, skupaj pa smo tudi leteli proti Madridu. Na letališču v Quito so z nami vred čakali v svojih značilnih bogato okrašenih oblačilih z ogromnimi balami izdelkov, namenjenih evropskim stojnicam. Otavalce uvrščajo med najprodornejše indijanske skupine na svetu.

Slovinci na ekvatorju pred spomenikom središču Zemlje v Ekvadorju (črta loči severni in južni pol).

V Ekvadorju pa je treba videti tudi pravi ekvator. Jasno vreme je, zato se spotoma ustavimo in fotografiramo lepo pokrajino, ki jo zaokrožata vulkana Cotopaxi in Pichincha. Zemljišče, kjer je oznaka za delitev zemeljske krogle na severni in južni pol, je pozidano s številnimi trgovinami in restavracijami, kar pomeni, da turisti pogosto zahajajo sem. Naša skupinica se usede čez obe polovici in tako nastane fotografija s sredine zemlje.

Galapagos

Iz Quita smo poleteli do Guayaquila, največjega mesta v državi, in naprej na okoli tisoč metrov oddaljeno galapaško otočje. Skupina otokov v Tihem oceanu je dobila ime po velikih želvah, ki so jih do danes skoraj iztrebili. Da bi zaščitili samosvoje rastlinstvo in živalstvo na njih, so uvedli stroge varnostne ukrepe pa tudi vstop nanje je zelo drag. Znano je, da je tu pristal in raziskoval več let angleški prirodnoslovec Charles Darwin (leta 1835), ki je o svojih dognanjih napisal knjigo Nastanek vrst.

Na otoku Baltra, kjer je majhno letališče, ponujajo barke z vodniki, saj je to edini način, da se pride do otokov. Po naključju se je imenovala tudi naša lupina Darwin, na njej pa nas je pet dni skupaj živele dvaindvajset ljudi; poleg posadke devet Slovencev, dve Avstralki, en Anglež, Španec in štirje Izraelci. Vodnik je bil amazonski Indijanec z vzdevkom Čempion, domišljav in klepetav fant, ki je rad paradiral v beli uniformi. Z ladje smo se na otoke vozili s čolnom, si nadevali zaščitne jopiče, srečevali druge čolne in ladje, vmes pa posedali na palubi in se zibali na valovih oceana.

Na otoku Plazas smo se prvič srečali s kopenskimi legvani, ki so zelenkaste barve in imajo nekak smehljajoč izraz, hranijo pa se izključno s sadeži kaktusov opuncije. Ob njih so se igrali morski levi, na skalnih čerih pa so počivali črni in nič kaj lepi morski legvani. Za otočje značilne rdeče rakovice so tekale sem in tja. Na kljunu ladje se je z nami nekaj časa vozil pelikan, pingvinov smo videli le nekaj, prav tako pisanih ščinkavcev.

V mestu Puerto Ayora je Darwinov raziskovalni center, kjer živijo želve velikanke. Bili smo priča parjenju in samec kar ni hotel s samice. Ženske so se čudile, Branko pa je našel razlago. »Želve živijo po tristo let, torej lahko traja njihov spolni akt ves dan.« Zapeljali smo se na otoka Rabida in San Salvador, kjer je šele sto leta stara lava zanimivo nagubana. Sploh je celo otočje vulkanskega izvora. Na otok Genovesa smo pluli skoraj osem ur. Bilo je vredno, saj tam gnezdi ptiči z ogromnimi rdečimi golšami, imenovani burnice ali frigatebird. Na plaži smo našli ostanke školjk in koral, vendar se nič od tega ne sme pobrati, da bi otoki ohranili čimbolj naravni videz. Na ladji je bila tudi potapljaška oprema, da smo lahko raziskovali bogat podvodni svet. Ptice, morski levi, plazilci in žuželke se ljudi ne bojijo, ker se ne čutijo ogrožene, zato lahko stojiš ob gnezdu, od blizu opazuješ parjenje ali valjenje jajc, pa se živali ne dajo motiti. Kolikor smo videli, živijo med seboj v sožitju.

Največji otok je Isabela, kjer so vulkanski kraterji, udori in votline. V nasprotju z večino otokov, ki so nenaseljeni, je na tem eno naselje, več pa jih je na otoku Santa Cruz. Zame je bilo najlepše na otoku Seymour, kjer je mrgolelo veliko galebom podobnih ptičev z izrazito modrimi nogami in s kožico med kremplji. Rekli smo jim plavi bobiji, uradno pa gre za vrsto blue-footed Boobies. Manj je bilo tistih z rdečimi tačkami, zato pa množica morskih levov, ki so na soncu premetavali svoja tolsta telesa.

Eden od prijateljev je zbolel, zato smo z Genovese naglo pluli proti pristanišču na Baltri. Tih ocean je bil miren, pa je kljub temu v podpalubju vse škripalo in hroplo, kot da se bo ladja vsak hip razsula. Za slovo nam je kuhar pripravil veliko slavnostno torto, posadka se je oblekla v bele uniforme, mi pa smo pobrali našo prtljago in se poslovili. Na letališču je bila gneča: mi smo se vračali, drugi turisti so prihajali. Srečno, Galapagos, smo zaželeli, edinstven si zaradi svojih prebivalcev in tak ostani čez sto in tudi čez tisoč let!

Letošnja Ema prinesla poleg škandalov in solz ter »ponorelega računalniškega programa« še parado dekoltejev ...

V imenu slovenskega naroda bodo Slovenijo na Evrosongu v Estoniji s skladbo *Samo ljubezen*, s katero so prepričali strokovno žirijo in žirijo razvedrilnega programa TV Slovenija, zastopali bratje z imenom Sestre, ki so dodobra razvneli in razdelili slovensko javnost.

Tudi Miss Marlena (Tomaž Mihelič) se je zgrozila ob pogledu na »sestro« Daphne (Srečo Blas), ko je slekla uniformo in pozabila na lasuljo. Emperatrizz (Damjan Levec) pa se je samo hudomušno nasmehnila ...

Patrik Greblo, avtor ali soavtor treh skladb letošnje Eme, se bo *Peljal tja, kjer je doma*, potem ko je trdoto njegovih zob s čelom preveril Robert Pošut oz. Magnifico, avtor zmagovalne skladbe *Samo ljubezen*.

Karmen Stavec je že drugič osvojila srca in ušesa gledalcev, žiriji pa zahtevata *Še in še*. Tako je tudi letos ostala brez vozovnice za Evrosong, ki bo 25. maja v estonski prestolnici Talinu.

Plastika: da ali ne, Miši se pozna, da ni več rosno mlada. Postarale so jo tudi skrbi, povezane z nepravilnostmi na letošnji Emi. Do torka, ko je na tiskovni konferenci razveljavila telefonsko glasovanje, se je raje držala pregovora *Molk je zlato*.

Andraž Hribar bi lahko lepotički na sliki zapel *Moja moja*, vendar ne sme. Njegova bo namreč v poletju povila Hribarčka ...

Naša Regina, ki je na letošnji Emi trdila, da ji *Ljubezen daje moč*, je nič kaj sramežljivo, tako kot Karmen, pokazala svoje moči. Za vse, ki ste zamudili Emo, v tolažbo ponujamo fotografiji. »Bralec in bralka, pogumno povej, katera ima lepše na strani teji!«

To smo mi:

4. c Gimnazije Franca Miklošiča

4. C smo: Barbara Antolin, Jure Berič, Damir Bezjak, Tadeja Cigut, Vesna Draškovič, Martina Ferenčak, Tamara Flegerič, Urška Geld, Darjan Gomboši, Andreja Gjerek, Aleksandra Hanc, Borut Karba, Andreja Kljuber, Mitja Kšela, Jernej Kunčič, Katja Kurbus, Katja Magdič, Anita Markoja, Dušan Markovič, Mitja Mlakar, Igor Paušič, Petra Rudaš, Darko Senčar, Aleksander Šegula, Mihaela Tornar in David Vozlič. Manjkata Tamara Haracan, Mateja Jakopič, njihova razredničarka pa je prof. Lilijana Fijavž.

Če morda še niste vedeli

S srednješolskimi sošolci preživimo skupaj veliko pomembnih in velikokrat odločilnih trenutkov v svojem življenju. Skupaj smo takrat, ko se borimo za svoje učenje, ko trepetamo v klopi in upamo, da nas profesor ne bo izbral in povabil pred tablo, skupaj smo, ko se borimo za ocene in točke. S svojimi srednješolskimi sošolci pa skupaj doživljamo svoje prve velike ljubezni, prve prave »žure« in sploh tiste najlepše trenutke mladosti. Čeprav se med seboj dobro poznamo, si marsikdaj ne uspemo povedati iskreno, kaj menimo drug o drugem. Takole pa so predstavila dekleta fante in fantje dekleta:

Naši fantje

Mičo je nas zaveznik. Vedno je z nami - nabira izkušnje za svojo zvezo. Jure itak vedno misli na seks. Ampak je cool. Še posebno s kitaro. Darko in Dušan sta razredni klepetulji, če profesor ustavi ju, je tišina zagotovljena vsaj za pičle tri minute. Damir, Sašo in Mitja so tandem za nogomet, namizni tenis na katedru ali rolkanje po razredu. Igor je pravi pustolovec in naravoslovec, Jernej pa itak vse ve. Borut in David sta razredna športnika, manjkata skoraj vsak četrtek, kar se pozna pri slovenskih esejih (menda po mnenju razredničarke). Darjan pa je vedno vesel (v takšnem ali drugačnem smislu.)

Ampak so super! ... Rade vas imamo
Vaše deklice

Naša dekleta

Barbara je pridno dekle, ki je vedno pripravljena pomagati in presenetljivo je, da ni predsednica razreda. Tadeja in Vesna pridni »žurerki«, ki sta vedno za akcijo in s svojimi šalami spravljata v smeh vse okoli sebe. Andreja G. - redko kdaj se sliši glas iz njenih ust, a ko se, preglasi vse druge. Aleksandra je ena od redkih plavolask, ki nasprotuje njihovemu slovesu. Tina je zadržana, tiha in skrivnostna punca. Urška in Tamara F. sta najglasnejši v odmoru, najtišji, ko profesor sprašuje. Tamara H. je dekle, ki žanje uspehe v šoli in v umetniških vodah. Mateja je dobra prijateljica, odlična slikarka in vedno nasmejana punca. Andreja K. in Anita sta naši trdnjavi na šahovnici življenja. Katja K. je najmlajša potomka rodu Kurbusov, ki s svojimi slovenskimi esejji in spisi konkurira Levstiku. Katjo M. je treba spodbuditi, da bi več sedela pri knjigi. Punca majhne rase in velikega srca, to je naša Petra, in še Mihaela, »mali shizofrenik«, ki jo enostavno moraš imeti rad.

Vaši fantje

Vaše pesmi

Tebi

Tebi, ki prižgal si
ogelj mi v očeh,
Tebi, ki znal si
Moja čustva prebuditi spet,
Tebi, ki krajsaš mi
vse dni in noči,
Tebi poklanjam to pesem,
Da čutil boš, da v mojem srcu si
in ostal boš vedno TI.

Miša

Vse mlade vabimo, da nam pišete, o čem si želite brati, postavljajte nam vprašanja, pišite nam o vsem, kar vam pade na pamet, lahko komu posvetite pesem ali pa nam sporočite, če ste se zaljubili. Naš naslov je Na sceni, Vestnik, Ul. arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota ali po elektronski pošti: Nasceni@hotmail.com.

Stran uredila: A. Nana
Rituper Rodež

So starši strogi ali popustljivi

Ko je najlepše, moraš domov

Z »žura« se je treba odpraviti domov vedno, ko je najlepše, je prepričan marsikateri mladi, ki mu starši določijo uro, kako dolgo lahko ostane zunaj. Seveda je to ponavadi veliko prej, kot bi si želeli sam. »Doma boji ob 12.00« pravi oče. Potem morda mama popusti in nam zabavo podaljša za pol ure. »Ampak oči, vsi so lahko dlje zunaj, in ko moram domov, se šele začne.« Staršev seveda povsem nič ne briga, kako dolgo je lahko zunaj kdo od tvojih sošolcev ali prijateljev. Jih pa zato veliko bolj zanima, kakšne ocene imajo v šoli. Ocene starši se kako radi primerjajo z drugimi. Ampak o ocenah kdaj drugič, danes je na vrsti »žur«.

Starši tako radi pristavijo, da se v njihovih časih nikamor ni smelo, da so oni morali biti doma že zelo zgodaj in da je bilo sploh zelo strogo. Da ne bomo ponavljali, saj vsi itak dobro poznate tiste zgodbe o hora legalis. No, kdaj se potem straši izdajo, da so kljub temu

kar nekaj doživeli in da radi obujajo spomine na doživetja iz mladih dni. Ta doživetja in prigode pa velikokrat tudi niso bili tako nedolžni, kot jih starši radi prikazujejo, ko želijo biti strogi. Sploh pa se vse to ni moglo zgoditi do 18. popoldne, kaj pravite?

Najhuje pa je, da se je z »žura« treba odpraviti ravno takrat, ko je najlepše in ko se šele začne. Morda ravno takrat, ko si našel simpatično osebo in se zapletel v zanimiv pogovor. Poleg tega čas še hitro teče. Naj še kdo pove, da so minute v šoli in na zabavi enako dolge. Potem pa »tik tak« in čas je za odhod. No, pa povejte, ali je še kakšna bolj grozna stvar na svetu? Ampak starši nas ne omejujejo zaradi kakšnih svojih kapric, dejstvo je, da se bojijo za svoje otroke. Ta čas, ko vas ni, tudi starši ne spijo ravno najbolj trdno in težko čakajo, kdaj bo zaškrtnila ključavnica in se bo otrok postavil domov. Marsikatera mama in oče si pošteno oddahneta, da se ti ni nič zgodilo, in se končno prepustita spancu.

Kdaj domov z »žura«?

Mlade smo povprašali, kdaj se morajo vrniti domov, kakšne kazni sledijo, če zamudijo nekaj minut, pa tudi o tem, ali so starši strogi ali tolerantni.

Patricija, Odranci: Prej, ko sem bila v prvem letniku in sem šele začela hoditi ven, sem imela določeno uro ob 1. ponoči, ko sem se morala vrniti, sedaj pa nimam več ure. Sedaj pridem, ko se naveličam družbe, okoli 3. ure zjutraj. Ne kaznujejo me več, samo bolj grdo se držijo in mi dajo vedeti, da nisem naredila najboljšo. Če sem v 1. letniku zamudila, ponavadi sploh niso vedeli, saj sem si kaj izmislila. Če pa so me dobili, sem si priložila hišni pripor. Menim, da imajo mladi dovolj svobode, in prav je, da imajo uro, do kdaj morajo domov.

Majda, Grad: Sedaj lahko pridem domov, kadar želim, včasih pa sem morala biti doma najkasneje do 2.00 zjutraj. Če sem zamudila, so me opozorili, da naj se drugič potrudim in se držim ure, kakšne posebne kazni pa nisem dobila. Naslednjic sem raje prišla domov točno, da mi kdo ne bi spet držal »meše«, in tako nisem imela kakšnih večjih problemov. V začetku je dobro, da imajo mladi uro, saj se tako navadijo reda. Ko si starejši, pa moraš odgovornost prevzeti nase, da ti starši lahko zaupajo.

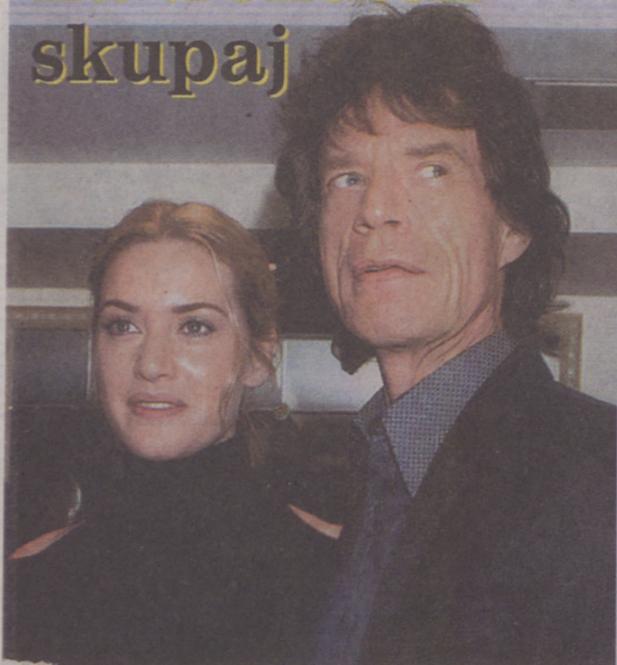
Erik, Murska Sobota: Starši me pustijo ven in nimam ure, do kdaj moram priti domov. Včasih pa sem jo imel do 2.00 oziroma do 3.00, in če sem zamudil, je bila »frka«. Ampak večjih sankcij ni bilo, morda nisem smel ven. Sedaj se včasih vrnem tudi proti jutru. Ponavadi morajo dekleta prej domov, nekatera pa imajo bolj tolerantne starše in so z nami zelo dolgo. Moji starši niso preveč strogi, mnogi kolegi pa imajo veliko prepovedi. Mislim, da prepovedi niso vzgojne, saj si vsak najde pot, da bo naredil tisto, kar želi.

Aleš, Murska Sobota: Ni mam ure, domov pa pridem, ko se disko zapre. Ko sem bil mlajši, sem imel določeno uro, domov sem moral priti do 12.00 ali 1.00 ponoči. Priznam, da se ure nisem najbolj držal. Ko sem zamudil, sem bil kregan, za kazen pa en konec tedna nisem smel v disko. Ampak dvakrat, trikrat se je to zgodilo, potem pa so starši popustili. Je pa tako, bolj so starši strogi, raje bodo mladi šli ven, morda celo skrivaj, in še kaj ušpicili. Najbolje bo, da mladi in starši glede tega najdejo kompromis.

Nana, foto: Jure

Za trenutek skupaj

Na slovesni podelitvi nagrade za igralko leta v Londonu se je ob nagrajenki Kate Winslet pojavil tudi njen nekdanji mož Mick Jagger. Čez kakšno leto bomo že morali pisati, kdo je ta Mick, zaenkrat pa naj še velja prepričanje, da ga vendar vsi poznajo. Še minulo jesen je Mick javno kritiziral svojo soprogo, češ da je razdiralno vplivala na njun zakon, zdaj, ob tem uspehu, pa je na to pozabil. Podelitev te nagrade je eno najbolj gala srečanj v Londonu. Med 360 povabljenih v hotelu Savoy je bil na primer tudi britanski premier Toni Blair in zadnji 007 Pierce Brosnan. Mick pa je prišel na prireditev s hčerko Jade - drugorojeno od svojih sedmih otrok. Jade si služi kruh kot fotomodel, ukvarja pa se tudi z modnim kreatorstvom.

Čas gre svojo pot ...

... in z njim tudi Arnold Schwarzenegger. Na prvi sliki iz leta 1967 ga vidimo kot dvajsetletnika, ki je zmagal na tekmovanju za naziv Mister univerzum. Takrat je bil praktično skorajda naš sosed, saj se je rodil in do takrat živel v Gradcu. Potem je odšel v Združene države, kjer se je še nekaj časa ukvarjal z bodybilerstvom. Vmes je spoznal bogato soprogo, postal poslovnež in na koncu filmski igralec, kar je še danes.

Novi kralj popa???

Zaenkrat to še ni, ker je vseeno nekaj velikih imen, katerim bi prej pripadel ta naziv. Lahko pa bi mu rekli princ prestolonaslednik popa. Billy Crawford mu je ime in prihaja iz Amerike. Trenutno živi v Parizu. Že kot 13-leten je na neki prireditvi za mlade talente zmagal, ko je posnel Michaela Jacksona. Čez kakšno dobro leto pa je že pel v zboru, ki je vokalno spremljal Jacksona. Sin Američana in Filipinke se je zdaj pri 19 letih že povsem osamosvojil. Njegove CD-je tiskajo v nakladi najmanj 400.000 izvodov. »Ameriške teenagerje sem osvojil, zdaj so na vrsti evropski,« je izjavil ob prihodu v francosko prestolnico.

Dekle meseca ...

Crista Nicole. Trenutno živi v Las Vegasu. Še vedno si ureja stanovanje, saj ga je s svojim fantom kupila pred nedavnim. Zaposlena je kot fotomodel, poslednje, kar je delala, pa je bilo sodelovanje v reklamni akciji za novo linijo čevljev znanega ameriškega oblikovalca. Kot fotomodel namerava delati še kakšnih pet, šest let, potem pa mora končati tisto, kar je nekoč začela, vendar prekinila - študij psihologije. Tako si je zamislila svojo prihodnost.

100.000 \$ za moža

Slavna igralka in dobitnica oskarja Julia Roberts (33) je ponudila Veri Moder (28) 100.000 dolarjev, če se takoj loči od svojega moža Dannyja (32). Danny je namreč njena nova, velika ljubezen, katero bi rada kronala s poroko. Vera pa to (in tudi denar) prav nič ne zanima in izjavlja, da ljubezni ne moreš kupiti ali je prodati. »Ko bom pripravljena, bom papirje za ločitev že podpisala,« samozavestno izjavlja in menda ob tem razmišlja, da lahko v tej zadevi spravi v žep še kaj več.

Julia se je za »nakup« odločila ob smrti Dannyjeve matere. Po pogrebu ga je čakala v apartmaju hotela Bel Air, vendar ga tisti dan ni bilo. Danny je odšel domov in, kot ji je pozneje povedal, se je takrat počutil zelo depresivnega in ranljivega. Ker je takrat bila doma tudi njegova soproga Vera, se je vse skupaj končalo v postelji. Julia se boji, da bi se to še kdaj ponovilo, zato je najela skromno stanovanje v losangeleški četrti West-

wood. Ko bo dosegla še ločitev, pa bosta lahko v svojem gnezdecu srečno in dolgo živela ...

Zvezdne steze ...

- Igralka Cameron Diaz se je zaklela, da ne bo več snemala scen, v katerih bi nastopila gola ali celo s kom seksala. Do te odločitve je prišla po filmu Nebo barve vanilije. V tej filmski uspešnici se na vso moč ljubi s Tomom Cruisom, kar pa ni bilo všeč njenemu fantu Jaredu Letu. Menda je po tej izjavi Jared nekoliko pomirjen.

- Slavno teniško igralko Anno Kournikovo so vrgli iz šole, ko so ugotovili, da je vse seminarske naloge napisal njen oče. Anna je bila uradno že dve leti vpisana na Moskovskem športnem vseučilišču, kjer je njen oče profesor. Čeprav je študentje tam nikoli niso videli, je imela v indeksu vpisanih kar nekaj ocen. Ko se je zvedelo za »sodelovanje« med njo in očetom, je ni moglo nič več rešiti.

- Pevska zvezda Whitney Houston je postala tako odvisna od kokaina, da se je tudi fizično spremenila. Shujšala je, da je je sama kost in koža. Zaradi posledic droge občasno preleži negibno dneve in dneve, glas pa ji je postal za oktavo nižji.

Bralci Péna se predstavljajo

Slavko Lebar iz Velike Polane

Traktorist
s kitaro in klarinetom

Sodelavec Pena me je nagovarjal, da bi kaj povedal o svojem življenju. Nerad sem pristal.

Kmečki oktet: Štefan Kelenc, Jože Gerič, Štefan Vuk, Pavel Berden, Milan Gerič, Slavko Lebar, Jože Tivadar, Jože Hozjan in Štefan Hozjan

Rodil sem se 1. decembra 1935. leta na kmetiji Mertukovih v Mali Polani, zaselek Bukovje. Brata Ludvik in Stanko sta se izšolala za učitelja, sestra Lizika se je poročila domov, jaz pa sem se usposobil za poklicnega traktorista. V letih 1960-1991 sem bil zaposlen na KG Lendava in od tam sem odšel v pokoj. Poročil sem se 1958. leta z Matildo iz Velike Polane, žal pa je že umrla. Imava sina Andreja in hčerko Majdo.

Naša mati Marija so radi peli. Tudi nas, svoje otroke, so naučili petja. Oče Franc sicer

Geričeva banda:
Jože Gerič
- kontrabas,
Milan Gerič
- harmonika,
Jože Tivadar
- kitara,
Slavko Lebar
- klarinet,
Jože Gerič mlajši
- trobenta

Trio Lebar: Slavko Lebar - kitara, Andrej Lebar - harmonika in Stanko Lebar - bas

niso bili pesmar, so pa bili naš pevski ocenjevalec. Mati so verze tudi zapisovali in pred smrtjo so mi izročili zvezek s starimi pesmimi.

Kot samouk sem se naučil iz knjige igranja na kitaro. Imel sem jo že 1954. leta, ne spomnim pa se, kako sem prišel do nje. Harmonikar Jože Gerič iz Velike Polane me je povabil k sodelovanju v instrumentalnem triu, v katerem je bil še Jože Tompa, ki je igral na violino. Igrali smo na mnogih gostijah, zlasti v predpustnem času.

Leta 1966 smo ustanovili kvintet Geričeva banda. Instrumentalna zasedba je bila taka: Jožef Gerič - bas, Milan Gerič - harmonika, Jože Gerič mlajši - trobenta, Jože Tivadar - kitara in Slavko Lebar - klarinet. Igranja na ta instrument sem se naučil ob pomoči inštruktorja. Kvintet v tej zasedbi je igral kaka tri leta, potem pa je Milana Geriča, ki je odšel študirat, zamenjal Jože Gerencar. Veliko smo igrali na gostijah, veselnicah ... Nazadnje - 1982. leta - na poroki mojega sina Andreja. Seveda smo tudi peli.

Pred štirimi leti smo ustanovili trio Lebar. Jaz igram kitaro, sin Andrej harmoniko, moj nečak Stanko pa bas. V glavnem spremljamo folklorno skupino KUD-a Miška Kranjca Velika Polana na njenih nastopih, ki pa jih je kar precej. Ob petkih pa pogosto nastopamo za goste hotela Lipa Lendava.

Na pobudo Jožefa Geriča, ki pa žal ne živi več, in pod vodstvom njegovega sina Milana smo ustanovili v V. Polani Kmečki oktet, ki je deloval več kot dvajset let. Veliko smo nastopali in dobili smo kar nekaj priznanj. V spominu mi posebej ostaja nastop pri Sv. Martinu na Muri v Medžimurju, kjer so nas zelo prijazno sprejeli, nagradili z aplavzom in gostili. Ob dvajsetletnici okteta smo imeli v domačem kraju celovečerni koncert. Že nekaj let pojem v skupini ljudskih pevcev, ki smo jo poimenovali Zeleno Bukovje. Zdaj smo štirje: zakonca Veronika in Štefan Kelenc ter moja sestra Lizika in jaz. Na repertoarju imamo sedemindvajset pesmi. Naj jih nekaj nanizam: Predica, Mújra, Mrzel veter, Fčelica, Po lougi lejče, Šol sam skoz po Bukovji, Šumijo gozdovi, Zvezde žarijo, Ko se možila bo ... Nekaj zadnjih nastopov: veseli večer v V. Polani, družina poje v Kobilju, srečanje starejših občanov v Petišovcih, nastop za goste hotela Lipa ...

Vse od 1950. pa tja so 2000.

leta pa sem redno pel tudi v cerkvenem pevskem zboru župnije Velika Polana. Še zdaj se mu občasno pridružim. Saj ne da bi se hvalil, tčla če že „moram“ pripovedovati, naj povem še, da sem napisal tudi nekaj pesmi. V branje ponujam odlomek iz pesmi Potok Črnc, ki sem jo sestavil 1976. leta in z njo opozoril na nepriemeran odnos ljudi do narave.

/ ... Vedno bil sem čist in zdrav, / to ostal bi tudi rad! / Gnal sem mlino - mlet pšeni-co / s čisto svojo to vodico. / - / Vendar moja ta vodica / ne leskeče več se zdaj. / Kje so mlini in pšenica? / Oh, ko spomnim se nazaj! / - / Zdaj umazan masten tečem, / ribicam lahko le rečem: / Če je katera tu in tam, / naj odplava kam drugam! / - / Človek spušča vame strupe, / uničuje moje upe. / Črnc jaz se imenujem, / za nekdanjimi dnevi žalujem.

Res, veliko mi pomenijo instrumentala glasba, petje in narava, v kateri sem delal več kot trideset let kot traktorist orač. Očitno sem svoj poklic dobro obvladal, saj sem nekoč zoral 1.300 metrov dolgo in povsem ravno brazdo ... Vinograd sem sicer predal sinu, a ga še vedno pomagam

Zima je dolga, ampak le za tiste, ki nimajo konjičkov. Pa vendarle se veselim toplih dnevov, ko se bom lahko zapeljal v družbi s člani kluba biciklistov.

obdelovati. Večkrat se doma zaposlim s kakimi hišnimi opravili, na primer ko tu in tam izdelam motiko za okopavanje pese oziroma delo na vrtu. Za rekreacijo pa skrbim tudi tako, da kolesarim. Sem član novega polanskega kolesarskega društva Biciklin in večkrat se pridružim v vožnjah na krajših relacijah, na primer do hotiškega broda.

Bo dovolj? Ne? Potem pa morda še to, da tudi rad fotografiram. Preprost aparat sem imel, še preden sem šel k vojakom. Izdeloval sem tudi fotografije, in to v času, ko si še nisem mogel privoščiti povečevalnega aparata. Fotografiral sem na film 6 krat 9 in delal kontaktne kopije. Pozneje sem si kupil boljši aparat in slikal na številnih gostijah in tudi pogrebih. Pred kratkim pa sem prisedel v dvosedežno motorno letalce in iz plitje perspektiva posnel Lendavske gorice in Veliko Polano.

Štefan L. Sobočan

Zelena Bukovje: Štefan Kelenc, Lizika Lebar, Veronika Kelenc in Slavko Lebar

Vlasta in Franc iz Ljutomera

Srečali smo ju te dni na sprehodu v naravi. Seveda je nosil on kot kavalir skupni nahrbtnik in ji bil na voljo, če je kaj potrebovala. To so videle in slišale tudi nekatere priče. Prav gotovo ga je za to še posebej nagradila za valentinovo (brez prič). Sladke poljube pa zelo rada namenjata tudi svoji vnukinji.